

SESSIÓ DE COMUNICACIONS 3

Dijous 30 de juny de 2022 – MATÍ (11-14h)

1. Estudi, traducció i recepció de la literatura i cultura catalanes: edicions, històries, revisions crítiques

Eulàlia Miralles Jori (Universitat de València. IIFV)

La festa de la mort i la paraula. Dol i sermons per Lluís XIII (1643)

El sermó de lluïment i de caràcter polític pren una embranzida considerable especialment després de Trento i durant el segle XVII, coincidint especialment amb la Guerra dels Trenta Anys a Europa i amb la Guerra dels Segadors al Principat. La prèdica esdevé un vehicle de primer ordre per relatar, denunciar, celebrar i, sobretot, convèncer i persuadir. En aquesta comunicació ens ocuparem de resseguir les manifestacions literàries que va generar la mort de Lluís XIII, dit el Just, rei de França i comte de Barcelona, i més concretament els sermons impresos que celebraren l'efemèride.

Nota biogràfica

Eulàlia Miralles és professora titular de Filologia Catalana a la Universitat de València. Especialista en literatura catalana de l'edat moderna, s'ha ocupat de l'edició de textos del període: Antoni Viladamor, Francesc Fontanella, Joan Pujol, la poesia política de la Guerra dels Segadors, etc. Actualment prepara una nova edició de Les estil·lades...

Gaston Gilabert (Universitat de Barcelona)

Noves aportacions per a la crítica textual del teatre d'Albert Borguny

És un lloc comú constatar la poca quantitat de teatre barrocs conservat en llengua catalana. No obstant això, les comèdies hagiogràfiques de filiació barroca escrites a Mallorca durant el segle XVIII, com la Comèdia del beato Remon Lluïl o les tres peces dramàtiques de Sebastià Gelabert dedicades, respectivament a santa Bàrbara, sant Antoni de Viana i sant Sebastià han rebut molt poca atenció crítica i sovint amb edicions que necessiten ser revisades. En aquesta comunicació volem destacar una peça d'aquest conjunt, Comèdia gloriosa del famós sant Caietano, escrita per Albert Borguny, frare llec nascut l'any 1707. Només es conserva un testimoni complet del text, en un manuscrit que es troba a la Biblioteca del Monestir de Montserrat i que va ser editat l'any 1997 per Ramon Díaz i Villalonga. L'editor admet que una de les fonts d'aquesta peça és Vida y muerte de san Cayetano, comèdia escrita en col·laboració per sis dramaturgs del segle anterior i de la que poc podia dir –ni tan sols per emetre un judici fefaent sobre l'originalitat de l'obra de Borguny– perquè el text castellà s'havia de llegir a través de diversos testimonis antics, cadascun d'ells amb variants i farcits d'errors de transmissió. Davant d'aquesta dificultat ecdòtica, Díaz i Villalonga admet en la seva introducció a l'edició del text català que només va consultar un d'ells, a l'atzar, sense saber la qualitat d'aquella versió. L'autor d'aquesta comunicació ha localitzat tots els testimonis de la font castellana i els ha analitzat a la llum del text en català, operació que revela els trets plenament originals de l'escriptor mallorquí, a més d'un conjunt de noves dades que omplen les llacunes d'una edició feta fa vint-i-quatre anys i que fa palesa la necessitat de revisar i de restaurar críticament aquesta peça del patrimoni teatral antic en llengua catalana.

Referències bibliogràfiques

- BURGUNY I CASTELLÓ, A., Teatre i poesia, ed. R. Díaz i Villalonga, Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1997.
- DIAMANTE, J. B.; RODRÍGUEZ DE VILLAVICIOSA, S.; AVELLANEDA, F. de; MATOS FRAGOSO, J. de; ARCE, A. de; MORETO, A., Vida y muerte de san Cayetano, ed. G. Gilabert, Alacant: Biblioteca Virtual Miguel de Cervantes, 2020.
- DÍAZ I VILLALONGA, R., «El teatre hagiogràfic a Mallorca entorn del segle XVIII (1702-1864): repertori de manuscrits», Randa, 40 (1997), pp. 5-49.
- FERNÁNDEZ, Á. R., «Aportación al estudio del teatro en Mallorca», Mayurqa, 9 (1972), pp. 5-80.
- GILABERT, G., «L'èxtasi poètic de Fontanella: metateatre i música a la Lloa per la Tragicomèdia pastoral d'amor, firmesa i porfia», SCRIPTA, 11 (2018), pp. 178-199.
- MARTÍNEZ-GIL, V. (Coord.), Models i criteris de l'edició de textos, Barcelona: Editorial UOC, 2013.
- SERRÀ CAMPINS, A., El teatre burlesc mallorquí, 1701-1850, Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1987.

Nota biogràfica

Gaston Gilabert és professor de literatura a la Universitat de Barcelona, on es va llicenciar en Teoria de la Literatura i Literatura Comparada i doctorar amb una tesi sobre teatre del segle XVII. Forma part del grup de recerca «NISE: Literatura

Catalana de l'Edad Moderna» i ha estat membre de diversos projectes finançats, com «Teatro y obra poética completa (II) de Francesc Fontanella. Edición crítica» (IP: Pep Valsalobre) i «LiCAiNT: Literatura catalana antiga i narrativa transmèdia» (IP: Eulàlia Miralles). L'any 2018 va coordinar el número monogràfic «Poesia cantada i teatre a la Catalunya del Barroc i el seu context cultural» a la revista SCRIPTA. Especialitzat en teatre barroc peninsular, en l'actualitat centra la seva recerca en les relacions de poder entre centre i perifèria que s'evidencien tant al teatre en llengua castellana del "Siglo de Oro" com al seu equivalent en la tradició teatral en llengua catalana.

Josep Ramon Santiago Peset (UIB)

Cap a un estudi monogràfic de 'La gallina orba' de Martí Serra (c. 1700)

El dominic Martí Serra (1645-1715) fou un dels teòlegs mallorquins més destacats del seu temps i un vertader activista contra el culte a la figura de Ramon Llull. La seva obra antil·luliana, encara inèdita, inclou diversos manuscrits en català ('La gallina orba'), en castellà ('Contra el Belindrago') i en llatí ('Elogia Raymundi Lullii'). En aquesta comunicació pretenem exposar el potencial d'estudi de 'La gallina orba', una pamflet escrit com a resposta a les 'Disertaciones históricas del Beato Raymundo Lullio' del jesuïta Jaume Costurer: En primer lloc, l'obra destaca per l'alternança entre un estil acadèmic, cultista i rigorós, i l'ús d'un llenguatge pintoresc, irònic i oralitzant, que situa Martí Serra com un clar antecessor d'autors polemístics mallorquins com Miquel Ferrer Bauzà, Rafel Oliver Mudoï o Antoni Maria Alcover. En segon lloc, La gallina orba és un testimoni literari que reflecteix d'una manera fidel les disputes dels dominics de final del segle XVII i principi del XVIII amb la societat civil i religiosa per tal de bandejar Ramon Llull del culte popular i de les institucions acadèmiques, i d'impedir-ne la canonització.

Referències bibliogràfiques

- BOVER, Joaquín María (1868). Biblioteca de escritores baleares. Palma de Mallorca: Pere Josep Gelabert, s. v. «Serra (Martín)».
- GARCÍA PÉREZ, Francisco José (2018). El culto a Ramón Llull en la Mallorca del siglo XVIII. Fervor, persecución y condena. Madrid: Síndesis.
- PÉREZ MARTÍNEZ, Lorenzo (1986). «Datos sobre el antilulismo del dominico Fray Martín Serra (†1715)». Dins: Homenaje a D. Jesús García Pastor, Bibliotecario. Palma: Conselleria d'Educació i Cultura del Govern Balear, p. 62-77.

Nota biogràfica

Josep Ramon Santiago Peset és graduat en Llengua i Literatura Catalanes (2018) i màster en Llengua i Literatura Catalanes: Coneixement i Anàlisi Crítica del Patrimoni Immaterial (2021) per la Universitat de les Illes Balears. Treballa com a tècnic superior del Gabinet d'Assessorament als Mitjans de Comunicació i és professor associat del Departament de Filologia Catalana i Lingüística General (2021). S'ha dedicat a la traducció literària i l'assessorament lingüístic a editorials. També ha estat guionista del programa de divulgació lingüística d'IB3 Televisió "Téntol" (2018-2020).

Marc Sogues Marco (Universitat Oberta de Catalunya / Universitat Internacional de Catalunya)

La figura de l'observador furtiu en la poesia de Vicent Garcia i Francesc Fontanella

L'estètica barroca problematitza el fet que la nostra percepció de la realitat es construeix en base a una eina imperfecta i fal·lible com son els sentits. Al mateix temps, però, es complau en l'exaltació dels estímuls sensorials i, d'entre aquests, situa en un lloc preeminent els que ens proporciona el sentit de la vista. Aquesta paradoxa es pot resseguir en tota mena de gèneres literaris, però és explotada amb una especial recurrència en la poesia amorosa, sobretot en la de tipus eròtic. Dins el corpus dels dos grans autors catalans del segle XVII, Vicent Garcia, Rector de Vallfogona, i Francesc Fontanella, hi podem identificar mitja dotzena de composicions poètiques d'aquestes característiques, a més d'un extens passatge dins l'obra teatral Lo Desengany, de Fontanella. En totes elles el text situa un jo poètic en la posició de contemplar una figura femenina que realitza una acció sense saber-se observada, com succeeix en el cèlebre poema de la Garcia en què aquest jo observa de lluny una dama de cabells negres que es pentina en un terrat. La present comunicació es proposa, d'una banda, mostrar com els textos elaboren un joc de nivells de ficció, en el qual el lector esdevé l'observador tant del jo poètic com de la dama que observa; d'altra banda, s'analitzaran les figures d'aquests observadors furtius i els diferents matisos que elaboren entorn del fet de mirar i el desig sexual.

Referències bibliogràfiques

- CABANI, Maria Cristina (2007). El gran ojo de Polifemo: visión y voyeurismo en la tradición barroca de un mito clásico. Màlaga: Analecta Malacitana.
- CRARY, Jonathan (2008). Las técnicas del observador. Visión y modernidad en el siglo XIX, Murcia: Cendeac.

- ROSE, Constance H. (1998). «Los pies desnudos de Dorotea», dins Antonio Pablo Bernat Vistarini (coord.) Actas del Tercer Congreso Internacional de la Asociación de Cervantistas, p. 417-420.
- GIES, David T. (2004). «Más sobre el erotismo rococó en la poesía del siglo XVIII español», dins Isaiás Lerner, Roberto Nival, Alejandro Alonso (coord.) Actas del XIV Congreso de la Asociación Internacional de Hispanistas: New York, 16-21 de Julio de 2001, vol. 3, p. 3-28 .
- LÓPEZ GONZÁLEZ, Luís F. (2016). «Voyeurism and Shame: The Pleasure of Looking and the Pleasure of Being Looked at in La Celestina», *Celestinesca*, 40 (2016), p. 87-116.

Nota biogràfica

Marc Sogues (Barcelona, 1982) és doctor per la Universitat de Girona amb la tesi "Les cartes poètiques de Francesc Fontanella. Estudi i edició crítica". Ha participat en els dos projectes d'investigació finançats pel MINECO dedicats a l'edició crítica de l'obra completa de Fontanella (2012-2019) i, juntament amb Pep Valsalobre, és el coordinador de la versió electrònica d'aquesta edició, publicada a www.nise.cat. Les seves principals línies de recerca són la literatura epistolar d'època moderna, la poesia satírica del segle XVII i la poesia civil i política del XVIII. Ha presentat els seus treballs en una dotzena de col·loquis internacionals, inclosos els dos últims de l'AILLC (València 2015 i Bucarest 2018). Actualment és professor a la Universitat Oberta de Catalunya i a la Universitat Internacional de Catalunya, i vocal de la junta directiva de l'Associació d'Humanitats Digitals Catalanes.

Anna Isabel Peirats Navarro (Universitat Catòlica de València sant Vicent màrtir) El tòpic del Christus medicus i la curació en textos literaris tardomedievals

Durant molts segles es va considerar que el mal, en qualsevol de les seues expressions, era el resultat de l'aplicació d'un càstig diví a la humanitat, que havia d'operar una transformació envers els autèntics valors orientats al servei de Déu; malgrat reconèixer el caràcter científic de l'exercici professional, la pràctica del metge com a sanador va esdevindre una professió menystinguda.

El tòpic del Christus medicus no es troba amb facilitat en textos primigenis, ni en les Sagrades Escriptures, amb el mateix relleu en què s'opera en els discursos dels predicadors i en obres literàries dels segles XIV i XV. La presència de Crist metge es pot concretar en tres àmbits: semblances recurrents entre termes mèdics i religiosos; signes de Crist com a sanador del poble, taumaturg, que es constata mitjançant els miracles esdevinguts; i vessant metafòric, segons el qual Crist és el metge vertader.

Aquesta associació de la figura de Crist com a metge autèntic esdevé leitmotiv, tant en els discursos dels predicadors de masses com en la literatura religiosa, moralitzant i didàctica dels segles XIV i XV; en concret, la recurrència al motiu del Crist metge atorga cohesió a diversos fragments dels sermons pronunciats en l'àmbit europeu, amb èxit constatat entre el públic que els escoltava, tant de Giordano da Pisa, com de sant Vicent Ferrer. A més, i en el vessant de la literatura d'abast didàctic i sapiencial, a l'Spill de Jaume Roig el Crist metge configura un enteixinat a partir del qual es mostra que la salut autèntica requereix una medicina que siga vertadera, divina. En aquesta comunicació es tractarà com aquest motiu es repeteix també i adquireix un to força novedós i recurrent en nombrosos passatges de la Vita Christi d'Isabel de Villena, per tal com parteix de l'objectiu de seguir el model de Crist a través de la meditació i de la reflexió. Així, doncs, des d'una lectura guiada del tòpic literari en les obres abans esmentades, es comparteix la imatge d'un Crist metge, sanador i, doncs, administrador d'una religió, podríem dir-ne, medicinal.

Referències bibliogràfiques

- Armindo, A. (1958). O nome, en *Itinerarium*, IV, pp. 147-163.
- Boulding, M. (2000). *Expositions of the Psalms. The Works of Saint Augustin* (trad.). Hyde Park, NY: New City Press. 4 vols.
- Criado, R. (1950). El valor dinámico del nombre divino en el Antiguo Testamento, Granada.
- Curtius, E. R. (1951). *Nomina Christi. Mélanges Joseph de Ghellinck*, S.I., Gemblaux.
- Da Pisa, G. (1974) *Quaresimale fiorentino 1305-1306* (Delcorno, C. ed.), Firenze, G.C.
- Sansoni, Coll. *Autori Classici e Documenti di lingua* Pubblicati dall'Accademia della Crusca.
- Roig, J. (2010). *Spill de Jaume Roig* (Peirats, A.I. ed.), València, Acadèmia Valenciana de la Llengua, 2 vols.
- Roís de CORELLA Quart del Cartoixà, ed. 2020, cap. 42, p. 22-223).
- Vicent Ferrer, Sant (1932-134) *Sermons* (Sanchis Sivera, J. ed.), Barcelona, Barcino, 2 vol.
- Vicent Ferrer, Sant (1975-1988) *Sermons* (Schib, G. ed.), Barcelona, Barcino, 4 vol.
- Villena, I. de (2011) *Isabel de Villena* (Elionor d'Aragó i de Castella), *Vita Christi* (Escartí, V. J. ed.), València, Institució Alfons el Magnànim.

Nota biogràfica

Anna I. Peirats és directora de l'IVEMIR (Institut Universitari Isabel de Villena d'Estudis Medievals i Renaixentistes de la Universidad Católica de Valencia). Doctora acreditada amb sexenni, amb nombroses publicacions relacionades amb la temàtica de la comunicació que es presenta. Ha publicat, entre d'altres, una edició crítica de l'Spill de Jaume Roig (2010) en dos volums per l'AVL. Ha participat en nombrosos simposis internacionals com a ponent invitada.

Galina Denisenko (MGIMO (Universitat de Relacions Internacionals, de Moscou) Sincretisme genèric del text medieval: El Llibre dels feits del rei Jaume I i La Crònica de Ramon Muntaner

L'anàlisi d'un text medieval demostra que, des del punt de vista dels gèneres, no és heterogeni i es caracteritza per una forta influència dels gèneres fronterers: conservant les seves pròpies característiques estructurals i de composició, adopta els seus trets genèrics. Un bon exemple representen els cròniques de la Edat Mitjana El Llibre dels feits del rei Jaume I i La Crònica de Ramon Muntaner en les quals es pot observar una clara petjada d'altres gèneres (novell·la, gesta, agiografia, gèneres didàctics, etc.).

Referències bibliogràfiques

- Jaume I. llibre dels feits (2 volums). Barcelona, 1991. A cura de Jordi Bruguera.
- Muntaner, Ramon. Cronica. Barcelona, 1927-1952. A cura de J. Casacuberta i Miquel Coll i Alentorn.
- Asperti, S. Il re e la storia. Proposte per una nuova lettura del Llibre dels feits di Jaume I//Romanistische Zeitschrift fur Literaturgeschichte, 3/4, 1983
- Badia, Lola. Verdad i literatura en les cròniques medievals catalanas: Ramón Muntaner/Dispositio 10,27. 1985.

Nota biogràfica

Doctora en literatura catalana i espanyola per la Universitat Estatal Lomonosov. Participant dels Col·loquis d'AILLC en Palma de Mallorca (1997), París (2000), València (2015) i Bucarest (2018). Una dels traductors del *Tirant lo Blanc* al rus.

Anna Fernàndez-Clot (Universitat de Barcelona) Els joglars i la recitació de textos narratius als segles XIII i XIV

A l'hora d'estudiar el paper dels joglars en la difusió de la literatura medieval, la crítica ha tendit a distingir dos grans nivells d'especialització: la interpretació de poesia lírica i la interpretació de narrativa. A causa de la manca de testimonis de cançons de gesta catalanes i del caràcter excepcional i tardà de la poesia narrativa occitanocatalana, els historiadors de la literatura s'han esmerçat a recollir testimonis indirectes de la difusió de narrativa a Catalunya als segles XIII i XIV, sigui a partir d'exemples literaris en els quals es presenten les especialitats o el repertori d'alguns joglars, sigui a partir d'exemples documentals de joglars especialitzats en la recitació de gestes a la cort catalana. Aquesta comunicació proposa una revisió i una actualització del corpus d'exemples literaris i documentals que informen sobre la funció dels joglars en la difusió de textos narratius i sobre la seva presència a la Corona d'Aragó. L'objectiu és valorar quin tipus d'informació general ens poden aportar aquests testimonis pel que fa a l'especialització narrativa dels joglars, tant des d'un punt de vista performatiu com en relació amb els diversos models narratius que interpreten (èpica, romanç, noves o contes), i quines dades concretes podem extreure'n sobre el paper dels joglars i la difusió de textos narratius a l'àmbit català.

Referències bibliogràfiques

- Badia, Lola (dir.), Història de la literatura catalana, I. Literatura medieval (I). Dels orígens al segle XIV. Barcelona: Enciclopèdia Catalana, Editorial Barcino, Ajuntament de Barcelona, 2013.
- Cingolani, Stefano M., "Joglars, ministrers i xantres a la Corona d'Aragó (segles XIII-XV). Observacions i perspectives de recerca a propòsit d'un diplomatar en curs", a Cobles e lays, danses e bon saber. L'última cançó dels trobadors a Catalunya: llengua, forma i edició, ed. Anna Alberni i
- Simone Ventura. Roma: Viella, IRCVM-Universitat de Barcelona, 2016, p. 237-268.
- Menéndez Pidal, Ramón, Poesía juglaresca y orígenes de las literaturas románicas. Problemas de historia literaria y cultural. Madrid: Instituto de Estudios Políticos, 1957.
- Riquer, Martí de, Història de la literatura catalana. Part antiga, I-II. Barcelona: Ariel, 1964.
- Rubió i Balaguer, Jordi, Història de la literatura catalana, I. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1984 (Obres de Jordi Rubió i Balaguer 1).

Nota biogràfica

Anna Fernàndez-Clot és llicenciada en Filologia Catalana (2010) i doctora en Estudis Avançats en Llengua i Literatura Catalanes (2017) per la Universitat de Barcelona. És membre del Centre de Documentació Ramon Llull i del Grup de Cultura i Literatura a la Baixa Edat Mitjana, que dirigeix Lola Badia. Participa en diversos projectes digitals relacionats amb autors i textos catalans medievals (Narpan DB, Llull DB, MiMus DB, DTCA, NGGL, Manícula). S'ha ocupat de l'estudi de la poesia lul·liana i és autora de l'edició crítica de la Medicina de pecat (NEORL XVI, 2019). Forma part del projecte ERC Ioculator seu mimus. Performing Music and Poetry in Medieval Iberia, dirigit per Anna Alborn i amb seu a la Universitat de Barcelona, en el marc del qual estudia la imatge dels joglars i de la música en la literatura.

Laura Gallegos Ambel (Universitat de Girona)

Els planys del cavaller Mataró: estat de la qüestió i noves perspectives d'estudi

Els planys del cavaller Mataró és un relat anònim del segle XIV, un dels únics copiats al recull que Massó i Torrents va identificar com a F —a la part Fb, conservada actualment a la Biblioteca Inguibertine de Carpentras. Els 903 octosíl·labs aplegats narren les peripècies sentimentals d'un cavaller, anomenat Mataró, que lamenta la pèrdua dels favors de la seva dama per culpa d'un frare confessor.

L'obra ha estat estudiada d'una manera irregular per la crítica: resten encara moltes línies d'investigació inexplorades, mentre que d'altres han estat sobreexplotades. Per encetar el nostre estudi, hem decidit centrar-nos en tres dels aspectes que cal repensar: el problema de la datació i la relació d'Els planys amb dos gèneres força estesos a l'Edat Mitjana, el fabliau i el debat amorós entre clergues i cavallers.

Pel que fa a l'època de la peça, encara que tots els estudis l'han situat en el segle XIV, alguns han proposat una col·locació a la primera meitat i d'altres a la segona. En aquesta comunicació volem començar a sospesar els factors que han sustentat aquestes datacions. Quant a la relació entre Els planys i els gèneres de moda francesa —el fabliau i el debat clergue-cavaller—, hem valorat el seu paper en l'obra i també la rellevància que poden arribar a tenir a l'hora d'interpretar-la. Mentre que la comparació amb el fabliau havia estat força estudiada, amb resultats contradictoris, calia aprofundir en el debat de clergues i cavallers per acabar de desgranar quina mena de text va compondre l'autor i en quines fonts s'inspirava.

Finalment, volem mostrar com la complexitat d'Els planys il·lustra perfectament la naturalesa híbrida i de difícil de catalogació de la narrativa breu en vers catalana, que ha dut els investigadors a intentar d'encaixar aquesta mena d'obres en uns límits massa rígids, més adients per a la concepció contemporània de la literatura que no pas pel tarannà dels autors medievals.

Referències bibliogràfiques

- MARFANY, J. Ll. (1991): «El cavaller, la dama i el frare» a *Studia in honorem prof. Martí de Riquer*, IV. Barcelona: Quaderns Crema, pp. 11-24.
- MOREL-FATIO, A. (1881): «Mélanges de littérature catalane. I. L'amant, la Femme, et le Confesseur, conte en vers du XIVe siècle» a *Romania*, v. 10, 40, pp. 497-518.
- OTTAIANO, A. (1993): «Els fabliaux catalans: anàlisi d'una definició» a *Miscel·lània Joan Fuster. Estudis de Llengua i Literatura*. Barcelona i València: Abadía de Montserrat, pp. 5-43.
- PACHECO, A. (1988): «La narració en primera persona en els segles xiv i xv: notes per a una reavaluació crítica» a *Actes del cinquè col·loqui d'estudis catalans a Nord-Amèrica (Tampa-St. Augustine, 1987)*. Barcelona: Abadía de Montserrat, pp. 99-109.
- PACHECO, A. (2009): «Els 'fabliaux' catalans no són 'fabliaux'» a *Miscel·lània Joaquim Molas*, 3. Barcelona: Abadía de Montserrat, pp. 5-19.

Nota biogràfica

Graduada amb premi extraordinari en Llengua i Literatura Catalanes a la Universitat de Girona (2017), va cursar posteriorment el Màster en Recerca en Humanitats (2018). Actualment està realitzant una tesi doctoral sobre narrativa en vers occitanocatalana sota la direcció de la doctora Miriam Cabré, una tasca que combina amb la docència.

Albert Tomàs Monsó (Universitat Autònoma de Barcelona)

"Los poetas prengueren lurs ficcions de la verdadera istòria": poesia, història i societat en la traducció catalana medieval del comentari de Thomas Waleys a 'La ciutat de Déu' de Sant Agustí

La proposta de comunicació abordarà l'estudi cultural de la traducció catalana anònima de 'La ciutat de Déu' de Sant Agustí de finals del segle XIV, que depèn de la versió francesa de Raoul de Presles (1375) i és font d'una traducció castellana posterior. Amb voluntat dicàctica i moral, el traductor francès incorporà a l'obra el comentari erudit del dominic anglès Thomas Waleys, emergit de l'ambient universitari d'Oxford, i el completà amb altres fonts clàssiques i medievals. Aquest

producte mixt, que contenia l'obra d'Agustí i el comentari escolàstic refós pel traductor, arribà a la cort de l'infant Joan i Violant de Bar pels volts de 1383 procedent de la cort del duc de Berry i circulà pels ambients culturals catalans de l'època. Per la seva ingent quantitat d'informació sobre la història, les institucions i la religió a l'antiga Roma, el comentari de Waleys és una fita en el coneixement medieval del passat clàssic, amb referències a fets històrics, la mitologia i la religió clàssica, nombrosos aspectes de la vida quotidiana (com ara l'alimentació o la sexualitat), el món natural o els conceptes de poesia i veritat. Aquest enfocament permetrà analitzar la novetat i rellevància de l'obra en l'àmbit de les traduccions de textos antics que es van dur a terme a la Corona d'Aragó durant les últimes dècades del segle XIV.

Referències bibliogràfiques

- Bertrand, Olivier (dir.), 'La Cité de Dieu de saint Augustin traduite par Raoul de Presles (1371-1375). Livres I à III. Édition du manuscrit BnF, fr. 22912'. Volume 1, tome 1. Paris: Champion, 2013.
- Minnis, A. J., Scott, A. B. (eds.) Wallace, David (col·l.), 'Medieval Literary Theory and Criticism c. 1100-c. 1375 The Commentary-Tradition'. Oxford: Clarendon Press, 1988.
- Pujol, Josep, «Translation and cultural mediation in the fifteenth-century Hispanic kingdoms. The case of the Catalan-speaking lands», in 'A Comparative History of Literatures in the Iberian Peninsula', ed. César Domínguez, Anxo Abuín & Ellen Sapega, vol. II. Amsterdam: John Benjamins, 2016, pp. 319-326.
- Smalley, Beryl, «Thomas Walley, O.P.», *Archivum Fratrum Praedicatorum*, 24 (1954), pp. 54-107.
- Smalley, Beryl, 'English Friars and Antiquity in the Early Fourteenth Century'. Oxford: Basil Blackwell, 1960.

Nota biogràfica

Actualment, l'autor està duent a terme una tesi doctoral a la Universitat Autònoma de Barcelona que versa sobre la traducció catalana medieval anònima de 'La ciutat de Déu', de Sant Agustí, acompanyada del comentari escolàstic del dominic anglès Thomas Waleys (c. 1383). La tesi s'ocupa, per una banda, de la recepció cultural a la Corona d'Aragó, i per l'altra, de l'estudi filològic de l'obra i la relació amb la versió francesa de Raoul de Presles, de la qual depèn textualment. L'autor també ha realitzat estudis sobre poesia i retòrica a la Corona d'Aragó, especialment als segles XIV-XV.

Rosa Maria Alfonso Ortiz (Universidad Católica de Valencia san Vicente Mártir) Novíssims i ars moriendi al Cordial de l'ànima de Bernardí Vallmanya

La figura de Bernardí Vallmanya, al segle XV, exponent característic de l'estil de valenciana prosa, juntament amb autors com Roís de Corella o Miquel Peres, no ha estat massa estudiat per part de la crítica literària que, ben sovint, ha assimilat de manera reiterada afirmacions que han condicionat la producció literària de l'autor a una etiqueta d'estil, més que a analitzar les tècniques estilístiques, traductològiques i filològiques de Vallmanya.

A més de la traducció de la *Cárcel de amor* de Diego de San Pedro i de la *Revelació del benaventurat apòstol sant Pau*, el *Cordial de l'ànima*, text inèdit que es conserva en el fons bibliogràfic de la Biblioteca Pública de l'Estat a Palma a Mallorca (INC. 563) a partir de l'original de Gerard de Vliederveen i de Dionís el Cartoixà presenta la influència dels novíssims o gravats sobre l'art de ben morir, com a punt novedós i original respecte als textos d'origen.

Amb aquesta comunicació, doncs, es parteix de l'objectiu de mostrar el caràcter de fàrciment d'aquesta tradició dels novíssims en la traducció de Vallmanya, alhora que es presentarà una aproximació a les tècniques traductològiques emprades per l'autor valencià, que milloren i enriqueixen l'estil literari de les obres de les quals es parteix per a la traducció. El mètode emprat en aquesta anàlisi és de tipus descriptiu en la interpretació dels diversos gravats dels novíssims i alhora ecdòtic en l'anàlisi de les tècniques específiques que caracteritzen la traducció del text inèdit del *Cordial de l'ànima*.

Referències bibliogràfiques

- Dionís Cartoixà, *Cordiale quattuor novissimorum* (BH-P-04/186), Biblioteca Històrica.
- Ferrando, A. (1993). Sobre una etiqueta historiogràfica de la literatura catalana: la «valenciana prosa», *Caplletra* (15), pp. 11-30.
- Riquer, M. de (1964). *Història de la literatura catalana*. Barcelona: Ariel.
- Rubio, A. (1994-1995). Las epidèmies de peste en la ciudad de Valencia durante el siglo XV: nuevas aportacions. *Estudios castellonencs*, 6, pp. 1179-1222.
- Socias, I. (1993). El contracte dels quatre gravats dels Novíssims, entre l'impressor i gravador Joan Jolis Santjaume i Magí Cases, doctor en teologia. *Pedralbes: revista d'història moderna*, 13, 2, pp. 449-462. <http://www.raco.cat/index.php/Pedralbes/article/view/103409/152176>
- Vallmanya, B. (1495). *Cordial de l'ànima* (INC. 563), Biblioteca Pública de Palma de Mallorca.
- Vliederveen, G. (1495). *Cordial del ànima* (INC LAT 470_1).
- Wittlin, C. (1989). "La "valenciana prosa" del traductor Bernardí Vallmanya", dins *Miscel·lània Joan Fuster. Estudis de llengua i literatura*, I. Montserrat, Publicacions de l'Abadia, pp. 125-151.

Nota biogràfica

Rosa Maria Alfonso Ortiz és docent en la Universitat Catòlica de València i actualment està duent a terme l'edició crítica de les traduccions inèdites de Bernardí Vallmanya. I, per aquesta raó, ha realitzat diverses intervencions en Congressos Internacionals, com ara, en la seu de La Nucia de la Universitat d'Alacant i en la Universitat Catòlica de València sobre literatura i espiritualitat en textos clàssics valencians.

2. Literatura catalana contemporània, del XIX al XXI

Gemma Medina Estella (Universitat de Barcelona)

Agustí Bartra dins la tradició catalana d'influència romàntica

L'obra poètica d'Agustí Bartra ha estat sovint més vinculada per la crítica a la literatura americana, i concretament al romanticisme americà i l'obra de Walt Whitman, que no pas a la tradició catalana. El meu objectiu principal és, mitjançant un acostament a la trilogia Soleia —composta per la Rapsòdia de Garí (1972), Rapsòdia d'Arnau (1974) i Rapsòdia d'Ahab (1976)—, relacionar Bartra amb la tradició catalana d'influència romàntica, sobretot amb l'obra de Joan Maragall, que en el cas que ens ocupa, afectarà concretament l'obra Visions i Cants (1900), en què trobem el poema «Joan Garí», i «El comte Arnau»; però també amb d'altres, com Jacint Verdaguer i la Llegendenda de Montserrat (1880). Aquest acostament es pot realitzar, no només amb l'estudi de l'obra poètica, sinó també a través dels textos teòrics que va escriure. Així doncs, per fer aquest treball també m'és imprescindible tenir en compte Sobre poesia (1980), obra amb pròleg de Miquel DescLOT, que recull cartes, reflexions estètiques que Bartra escrigué al llarg de la seva vida i que resumeixen la seva poètica de manera fragmentària.

Podem afirmar, doncs, que les temàtiques centrals per poder treballar en aquesta vinculació seran l'ús del mite, la importància de la pàtria, la funció del poeta en la societat, i la concepció del llenguatge i l'ús poètic, tenint en compte la teoria de la paraula viva de Maragall en contraposició amb el concepte de «la veu» d'Agustí Bartra, amb la voluntat de veure com Bartra es pot situar realment dins d'una tradició romàntica catalana, però també analitzant-ne les diferències, comprnent l'evolució estètica i de fons de la seva obra.

Referències bibliogràfiques

- ABRAMS, Sam. «Esperar i creure». Visat, núm. 27-28 (Tardor 2019), p. 17-21.
- BARTRA, Agustí. Sobre poesia. Pròleg de Miquel DescLOT. Barcelona: editorial Laia, «Les eines», 1980.
- DE RIQUER, Comas, Molas. Història de la literatura catalana, vol. 9. Barcelona: Ariel, 1987.
- DESCLOT, Miquel. «L'excel·lència del poeta». Revista del Col·legi, núm. 130 (Novembre 2008), p. 42-49.
- MIRALLES, Carles. «Mite i poesia». Reduccions. Revista de poesia, núm. 93-94 (juny de 2009).
- MURIÀ, Anna. Crònica de la vida d'Agustí Bartra. Pròleg de Sam Abrams. Barcelona: editorial Pòrtic, 1990.
- MURIÀ, Anna. L'obra de Bartra. Barcelona: Vosgos, 1975.
- SOLÀ, Lluís. La paraula i el món. Assaigs sobre poesia. Barcelona: L'Avenç, 2013.
- SOLÀ, Lluís. «Vers i prosa en l'obra d'Agustí Bartra». Reduccions. Revista de poesia, núm. 93-94 (juny de 2009).
- SUNYOL, Víctor. «Maragall – Bartra, de la paraula a la veu. Un apunt». Reduccions. Revista de poesia, núm. 93-94 (juny de 2009).

Nota biogràfica

Gemma Medina és editora i correctora freelance, fundadora i editora de La Lectora. Revista digital de crítica literària i Els papers discòls. Va estudiar Filologia catalana i Teoria de la literatura i literatura comparada a la UAB i posteriorment va cursar un Màster d'Edició a la Universitat Pompeu Fabra. Actualment cursa el Màster Oficial d'Estudis Avançats en Llengua i Literatura Catalanes que coordinen conjuntament la UB i la UAB.

Francesco Ardolino (Universitat de Barcelona)

Reescriptura i autotraducció en la narrativa de Jordi Sarsanedas. Estudis de les variants de 'Mites'

Mites, primera obra guanyadora del premi Víctor Català, va ser publicada per Selecta l'any 1954, i van passar més de dues dècades abans que les Edicions 62, sota l'empenta de Joaquim Molas, la rescatessin de l'oblit. Quan Sarsanedas rep la proposta, vol fer esmenes al text i les anota sobre una vella edició del volum en tres fases successives (i amb tints diferents). Tanmateix, la feina se li complica: agafa (o en demana), llavors, una versió mecanoscrita i hi insereix altres correccions; a l'editorial les incorporen i li passen una nova versió on torna marcar uns quants canvis més. Tanmateix, l'intent de perfeccionar i modificar el llibre no s'acaba aquí: la recerca de la perfecció és constant, i l'escriptor continua assenyalant errors i variants a les narracions «mítiques» fins i tot dins el volum de la MOLC de 1994 on són aplegats els reculls de contes que havia publicat fins aleshores. Tot aquest procés es pot resseguir a través dels fulls que Jordi Cornudella va trobar a Eds. 62 i que va conservar al llarg dels anys; i també gràcies al material del llegat de Jordi Sarsanedas que la Biblioteca Nacional de Catalunya va adquirir després de la seva mort. A més a més, hi ha uns altres documents que demostren una manipulació dels relats de Mites de caire molt diferent: les autotraduccions que l'autor en va fer al francès. Davant del canvi d'idioma, es nota la major llibertat que guia unes decisions que ja no estan determinades per l'eliminació de petits defectes lingüístics, sinó que apunten directament cap a una reescriptura de les narracions.

Referències bibliogràfiques

- Sessió en memòria de Jordi Sarsanedas, IEC, 2010.
Sobre Jordi Sarsanedas, PAM, 1997.
Ardolino, F., La solitud de la paraula. Estudi sobre l'obra narrativa de Jordi Sarsanedas, PAM, 2004.
– «La giostra splendente. Imatgeria i ressonàncies italianes a l'obra de Jordi Sarsanedas». *Estudis romànics*, núm. 30, 2008, p. 161-179. DOI: 10.2436/20.2500.01.8
Dasca, M. «Translating the poetics/politics of silence: the case of Catalan and Spanish translations of Vercors' *Le silence de la mer* (1942)». *Translation & Interpreting*, núm. 12/2, 2020, p. 19-35. DOI: 10.12807/ti.11222.2020.a03
Dodas, A. Una mitologia actual: «Mites» de Jordi Sarsanedas, UB, tesi de llicenciatura, 1986.
Pla, L. «Ironia i mite en Jordi Sarsanedas». *Quaderns Crema*, núm. 2, nov. 1979, p. 69-82.
Tornet, C. «"El món existeix per ser mirat"». Una conversa amb Jordi Sarsanedas entorn de Mites». *Quaderns de la Fundació Joan Maragall. Narrativa i transcendència*. Palau i Fabre, Sarsanedas i Marí, núm. 49, maig 2000, p. 13-25.

Nota biogràfica

Francesco Ardolino (Roma, 1966) és doctor en Filologia Catalana i professor de la UB. Entre els seus assaigs, destaquen els llibres 'La solitud de la paraula' (Premi Crítica «Serra d'Or» 2005) i 'Entre el dogma i l'heretgia. Les influències de Dante en l'obra de Joan Maragall' (Premi Fundació Joan Maragall 2004 i Crítica Serra d'Or 2007). Entre les publicacions més recents, hi ha les coedicions de les actes de les Jornades sobre Pedroló i les del Simposi sobre Mª Aurèlia Capmany. És vicepresident de l'Associazione Italiana di Studi di Catalanistica, membre del consell de redacció de Caràcters i Visat, codirector de la revista de cultura contemporània 'Compàs d'amalgama i d'Haidé. Estudis maragallians'. Forma part de l'equip encarregat de l'edició crítica de les Obres Completes de Joan Maragall.

Andratx Badia Escolà (Universitat de Lleida)

La novel·la en crisi: una (re)lectura dels 70

El període històric de 1968 al 1983 concentra uns anys decisius per al futur de la narrativa catalana i, concretament, de la novel·la. Els ritmes contraculturals que van prenent força a Barcelona i que es van desvetllant també a València i Ciutat de Mallorca, juntament amb l'albirament d'una caiguda del règim franquista per part de la resistència, que es veu impregnada també per les il·lusions generades pel maig francès, fan que el gènere novel·lístic entri en una fase de crisi i de reformulació. Els autors emergents que comencen a publicar així ho constaten en les seues obres. Ara bé, es pot parlar de «generació literària dels 70» tal com s'ha fet fins ara?

L'objectiu d'aquesta comunicació és estudiar un corpus d'obres d'autors nascuts entre 1939 i 1955 que comencen a publicar en aquesta dècada tan convulsa per respondre preguntes com: Quines influències exerceixen els canvis socioculturals del moment en les estètiques literàries d'aquests joves autors? Quines particularitats presenta la novel·la dels 70 envers la tradició anterior i posterior? Quines són les formes i temàtiques principals de la novel·la catalana dels 70? A partir de les respostes podrem dibuixar una panoràmica prou àmplia dels autors i de les obres (principals i secundaris) que permeti (re)llegir aquest període tan poc atès des de la perspectiva i la distància que ens en separa.

A més, aquesta nova lectura dels 70 que es proposa ha de servir per veure si l'etiqueta «generació literària dels 70» té encara vigència o calen noves denominacions més precises. Igualment, posar al dia totes aquestes qüestions ha de permetre validar la vigència d'aquestes obres, emmarcar-les en el seu temps, per poder explicar-les al públic del segle XXI, sobretot ara que n'hi ha que s'han reeditat.

Referències bibliogràfiques

- Broch, À. (1980). *Literatura catalana dels anys setanta*. Barcelona: Edicions 62.
Borràs, C. (2012). *Esriptures còmplies: la petja intertextual en l'obra novel·lística dels autors de la Generació dels 70 a Mallorca*. Barcelona/Mallorca: PAM/UIB/IEB
Castellet, J.M., Ferrater Mora, J., et al (2019). *Debat sobre [la] cultura catalana*. Barcelona: L'Avenç.
Garcia, X. (1976). *Homenets calatans*. Barcelona: Pòrtic.
Graells, G.-J. (1996). *La Generació dels setanta: 25 anys*. Barcelona: AELC.
Llompert, J.M. (1992). *La narrativa a les Illes Balears*. Mallorca: Moll.
Manent, A. (1973). *Literatura catalana en debat*. Barcelona: Selecta.
Pi de Cabanyes, O., Graells, G.-J. (1971). *La Generació literària dels 70: 25 escriptors nascuts entre 1939-1949*. Barcelona: Pòrtic.
Piquer, A. (1994). *Aproximació a la narrativa valenciana*. València: PUV.
Rosselló Bover, P. (1996). *La recerca de noves alternatives en la literatura dels anys 70 i 80 a Mallorca*. Barcelona: PAM.
Salvador, V., Piquer, A. (1992). *Vint anys de novel·la catalana al País Valencià*. València: 3i4.

Nota biogràfica

És escriptor i llicenciat en Filologia Catalana (UdL, 2006)-Premi Extraordinari i té el DEA (UdL, 2009). És Màster en Ensenyament d'Espanyol/Català per a Immigrants (UdL, 2014)-Premi Extraordinari. Ha estat professor d'Estudis Catalans a la Universitat de Santiago de Compostela (2014-2018). Actualment, centra la tesi doctoral en la narrativa de Joan Barceló. Coedità amb Joan Ramon Veny-Mesquida i Jordi Malé *Lectures de literatura catalana: noves aproximacions* (2009). Recentment, s'ha encarregat de la reedició de *Miracles i espectres* de J. Barceló (2020) i ha pronunciat la ponència «La memòria empeltada i les paraules salvades. La narrativa breu de Maria Àngels Anglada» al Simposi Rellegir Anglada (9-III-2020). A més, ha presentat diverses comunicacions en congressos i té articles publicats en revistes acadèmiques dels Països Catalans i internacionals. Finalment, el 2013 guanyà la Crida als Escriptors Joves de Serra d'Or amb l'article «El món fet imaginació: Joan Barceló i la narrativa catalana dels 70».

Elisabet Armengol Gimeno (Universitat de Barcelona)

Els microcontes de Manuel de Pedrolo dels 'Diaris': la consolidació d'un imaginari eròtic ANYS 80

La determinació de Manuel de Pedrolo per aportar la seva contribució a la normativització i normalització de la llengua el va impulsar a conrear diferents gèneres i registres. El gènere eròtic no podia quedar exclòs d'aquests esforços, i també va deixar-hi la seva aportació. Si bé aquesta producció arriba de manera tardana (amb *Obres públiques*, escrita l'any 1971, però publicada pòstumament el 1991), en forma d'anònim (*Els quaderns d'en Marc* de 1985) i amb contes esporàdics («La iniciació de la Cèlia»), també trobem marques del gènere en obres que no abanderaren a priori una sexualitat explícita. Així, doncs, centraré la meua comunicació en els *Diaris* –és a dir: *Diari 1986*, *Diari 1987* i *Darrers diaris inèdits* (blocs 1988-1990)– que contenen l'última aportació que fa a la seva narrativa en un format nou, i deixen també constància de la seva vitalitat com a creador d'històries. Delimitaré i examinaré un conjunt de microrelats que s'hi inclouen, i que configuren una categoria a part dins la seva producció eròtica perquè demostra com l'autor malda per explorar i expandir els confins d'aquesta temàtica. Aquests relats presents en els tres volums dels *Diaris* tenen un valor afegir, ja que permeten identificar i bastir el que seria l'imaginari eròtic pedrolià i ajuden a discernir els elements que el conformen i, en part, el deformen, sense deixar de dialogar amb el projecte novel·lístic global del seu autor.

(El títol de la proposta és provisional)

Referències bibliogràfiques

- ARBONÈS, Jordi (2018) *Pedrolo contra els límits, pròleg i actualització de l'estudi d'Antoni Munné-Jordà*, Lleida, Pagès editors.
- (1992) «Els contes de Manuel de Pedrolo, com a planter d'idees seminals», dins *Rellegir Pedrolo*, Barcelona, Edicions 62.
- ALEXANDRIAN, Sarane (1990) *Historia de la literatura eròtica*, trad. de Daniel Alcoba, Barcelona, Planeta.
- DASCA, Maria (2018): «Contista midcult» dins *Montserrat Bacardí i Francesc Foguet (ed.), Vigència de Manuel de Pedrolo*, Barcelona, Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
- ESTEVE, Anna (2019) «'Encara que sigui un diari com aquest...'. Aproximació als *Diaris* de Manuel de Pedrolo», dins *Manuel de Pedrolo, una mirada oberta*, Lleida: Pagès Editors.
- PEDROLO, Manuel de (1994) *Contes i narracions 5*, Barcelona, Edicions 62.
- (1991) *Darrers diaris inèdits (blocs 1988-1990)*, Barcelona, Edicions 62.
- (1998) *Diari 1986*, Barcelona, Edicions 62.
- (1999) *Diari 1987*, Barcelona, Edicions 62.
- SALVO, Ramon (2010), «Els diaris del *Diari* de Manuel de Pedrolo: el *Diari*, la jubilació d'un novel·lista?», *Ítaca: Revista de Filologia*, Núm. 1, p.233-246.

Nota biogràfica

Elisabet Armengol (Sant Feliu de Llobregat, 1991). Graduada en Estudis Literaris (Universitat de Barcelona) i Màster d'Estudis avançats de Llengua i Literatura catalanes, ha treballat en el departament de comunicació de la Fundació Carulla i en el sector editorial. Actualment és doctoranda del CRIC (Construcció i Representació d'Identitats Culturals) i treballa com a professora de llengua i literatura catalana. Col·labora a la revista de llibres *Caràcters* i al *Núvol*, digital de cultura, i el 2015 va publicar l'estudi *'Els viatges a peu de Josep M. Espinàs'* (Publicacions de l'Abadia de Montserrat).

Laura Torres Bauzà (UIB)

Masculinitats no hegemòniques a la narrativa d'Antoni Mus

Durant la dècada dels vuitanta del segle XX i sota la influència dels estudis feministes, s'iniciaren una sèrie de revisions sobre el concepte de masculinitat de la mà d'autores com Raewyn Connell, que han continuat proliferant fins avui en dia. De forma

més concreta, el concepte "masculinitats hegemòniques", emprat per primera vegada per Carrigan, Connell i Lee a *Towards a New Sociology of Masculinity* (1985), aparegué com a contrapunt a les teories que vindrien a estructurar els rols en funció del gènere (especialment aquells que correspondrien al gènere masculí), així com per visibilitzar i donar espai de possibilitat a altres maneres de ser home.

D'acord amb el paradigma de les masculinitats no hegemòniques i de les masculinitats subversives, aquesta comunicació pretén compartir, revisar i analitzar les representacions dels rols masculins en la narrativa d'Antoni Mus, més concretament les d'una selecció de personatges que apareixen a les novel·les: *Vida i miracles de n'Aineta dels matalassos* (1977), *Bubotes* (1978) i *La senyora* (1980). En aquestes, Mus en presenta homes que, per les seves accions, sexualitat o tarannà, no tindrien cabuda dins del cànon hegemònic, esdevenint potencialment trencadores d'una imatge de masculinitat convencional.

Referències bibliogràfiques

- Barceló Pinya, Xavier. *Història, memòria i mite a la narrativa d'Antoni Mus*. Palma: Universitat de les Illes Balears, Departament de Filologia Catalana i Lingüística General; Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2006.
- Burin, Mabel. *Construcción de la subjetividad masculina*. A M. Burin i I. Meler (Eds.), *Varones: Género y subjetividad masculina* (pp. 123- 148). Argentina: Paidós, 2000.
- Carrigan, Tim; Connell, Robert; Lee, Jhon. "Towards a New Sociology of Masculinity." *Theory and Society*, v. 14, n. 5, p. 551-604, Springer, 1985.
- Chavarría Curto, Adrià; Fernández Montolí, Josep-Anton et al. *Calçasses, gallines i maricons: Homes contra la masculinitat hegemònica*. Barcelona: Angle, 2003.
- La Cecla, Franco. *Machos: sin ánimo de ofender*. Madrid: Siglo XXI, 2004.
- Renea Triviño, Beatriz. *Desarmar la masculinidad: Los hombres ante la era del feminismo*. Madrid: Catarata, 2021.

Nota biogràfica

Laura Torres Bauzà (Marratxí, 1990) és llicenciada en Belles Arts per la UB i té dos màsters; un en Producció i recerca artística per la UB i un segon en Estudis Comparatius en Literatura, Art i Pensament per la UPF, on actualment continua els seus estudis de doctorat. En els últims anys ha estat desenvolupant la seva pràctica artística, on s'entremescla la producció plàstica amb l'escriptura. Entre les seves exposicions, cal destacar: *Sobre la revolució* (La Capella, Barcelona Producció, 2019) o *Un amor Salvaje que arruina nuestra paz* (La Casa Encendida, Madrid, 2019). El 2016 va guanyar Premi Amadeu Oller amb el poemari *L'Inhabitable* (Galerada) i el 2020, el Premi Salvador Iborra amb *Els temps últims* (Viena Edicions, 2021). Actualment és tècnica superior de recerca del grup *Literatura contemporània: estudis teòrics i comparatius* (LiCETC), vinculat al Departament de Filologia Catalana i Lingüística General de la Universitat de les Illes Balears.

Francesc Montero Aulet (Universitat de Girona)

De la grip del 1918 a la COVID-19: Descripció i usos del retrat literari d'una pandèmia

Arran de l'esclat de la pandèmia de COVID-19, els mitjans de comunicació es van llançar a la recerca de referents anteriors que poguessin contribuir a entendre la situació i orientar-nos sobre els efectes futurs que podia causar la malaltia. En aquesta recerca, a Catalunya, el referent més vàlid –per proximitat i similitud– va ser l'epidèmia de grip espanyola que va arrasar la població a nivell global entre 1918 i 1920. En el relat d'aquestes semblances, va emergir amb força la figura de Josep Pla i la seva obra més rellevant, *El quadern gris*, iniciada precisament arran d'un tancament de la universitat a causa de l'epidèmia de grip.

No obstant això, encara resta pendent l'anàlisi detallada de l'impacte que la grip de 1918 va tenir en la literatura catalana, i el rastre que hi va deixar. Unes empremtes que acaben configurant un retrat de l'experiència viscuda i que ens poden ajudar, de forma quasi terapèutica, a entendre i poder afrontar millor la pandèmia actual i l'escenari de postpandèmia futur.

Degudament contrastats amb la realitat dels fets històrics, els testimonis recollits ens permetran establir una primera aproximació a la representació literària catalana de la grip espanyola de 1918. Aquest resultat es posarà en relació amb les referències del camp literari aparegudes als mitjans actuals –especialment premsa escrita–, per avaluar els factors que han dificultat o afavorit l'ús de determinats testimonis com a referents de la imatge col·lectiva de la grip. Les conclusions s'orientaran, en el terreny literari, vers la valoració dels efectes de la grip espanyola en la literatura catalana contemporània i, en un àmbit més general, sobre la validesa i utilitat de la literatura en la representació d'una pandèmia, sobre els seus eventuais efectes terapèutics o "reparadors" i sobre la seva possible incidència en la imatge futura de la COVID-19.

Referències bibliogràfiques

- Josep Pla, *'El quadern gris'* (1966)
- Josep Pla, *'El primer quadern gris'*, ed. de X. Pla (2004)
- Josep M. de Sagarra, *Memòries* (1954)

Claudi Ametlla, 'Memòries polítiques (1918-1936)' (1979)

Joaquim Renart, 'Diari 1918-1961'(1975)

Miguel Delibes, 'Mi idolatrado hijo Sísí'

María José Fresnadillo Martínez, 'Las enfermedades infecciosas en la literatura. Una larga historia sin final', *Rev Med Cine* 2015; 11(1): 41-53.

H. Phillips & D. Killingray, 'The Spanish Influenza Pandemic of 1918-19_ New Perspectives' (2001)

Mark Honigsbaum, 'The Pandemic Century_ A History of Global Contagion from the Spanish Flu to Covid-19' Ebury Publishing (2020).

Ryan A. Davis, 'The Spanish Flu. Narrative and Cultural Identity in Spain, 1918' (Palgrave, 2013)

Nota biogràfica

Doctor en Filologia catalana, professor associat i membre de l'Institut de Llengua i Cultura Catalanes i de la Càtedra Josep Pla de la UdG. Ha centrat les seves investigacions en el periodisme literari català contemporani. Va dedicar la tesi doctoral a l'estudi de Manuel Brunet, sobre el qual ha publicat, a banda d'altres estudis i textos, la biografia 'Manuel Brunet (1889-1956). El periodisme d'idees a l'ull de l'huracà' (2016). Ha editat textos de Josep Pla com 'Fer-se totes les il·lusions possibles i altres notes disperses' (2017) i 'El carrer Estret' (2012); i ha comissariat dues exposicions sobre l'autor: 'Mig Europa cau. Impressions de Josep Pla sobre la Gran Guerra' (2017) i 'A l'ombra de Josep Pla. Cinc escriptors-periodistes gironins de la República' (2012). Entre 2014 i 2019 també ha estat coeditor de diversos volums sobre periodisme literari, el darrer dels quals ha estat 'En el teatro de la guerra. Cronistas hispánicos en la Primera Guerra Mundial' (amb X. Pla, Comares, 2019).

Anna Perera Roura (Universitat de Girona)

L'avantguardisme literari en llengua catalana: Joan Salvat-Papasseit i “Contra els poetes en minúscula”

L'any 1920 Joan Salvat-Papasseit va publicar el primer manifest català futurista, intítulat “Contra els poetes en minúscula”. En aquest text de caràcter pamfletari, molt influenciat per referències similars anteriors, com les de Marinetti, el poeta català exposa la seva particular teoria sobre el futurisme i l'avantguardisme literaris. Tanmateix, i malgrat les influències europees que van influenciar Salvat-Papasseit, només podem arribar a copsar el veritable fons de les observacions de l'autor si emmarquem degudament el contingut del manifest en el context cultural i literari català d'aquell període històric.

Així doncs, partint d'una lectura actualitzada de “Contra els poetes en minúscula” de Joan Salvat-Papasseit, l'objectiu de la comunicació serà determinar fins a quin punt la seva aposta per l'avantguardisme i el futurisme literaris en llengua catalana van ser reeixida. En aquest sentit, també caldrà tenir en compte la recepció que va merèixer la producció posterior de l'autor, tant les seves obres en prosa, com les de l'àmbit poètic.

Referències bibliogràfiques

Helena Alonso; Joan R. Veny-Mesquida: “Explicar l'avantguarda a través dels textos de creació: L'irradiador del port i les gavines, de Joan Salvat-Papasseit”. Dins Veny-Mesquida, Joan R.; Malé, Jordi; Badia, Andratx (eds.), "Lectures de literatura catalana contemporània. Noves aproximacions". Lleida: Pagès (p. 49-75), 2009.

Josep V. Gavalrà Roca: "La tradició avantguardista catalana: proses de Gorkiano i Salvat Papasseit". Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1988.

Jordi Mas López: "Josep Maria Junoy i Joan Salvat-Papasseit: dues aproximacions a l'haiku". Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2004.

Joaquim Molas (ed.). "Les avantguardes literàries a Catalunya". Frankfurt/Madrid: Vervuert / Iberoamericana, 2005.

Nota biogràfica

Llicenciada en Filologia Catalana, màster de recerca en Humanitats i doctora en Filologia Catalana, amb la tesi "L'erotisme en la poesia catalana del segle XX: Joan Salvat-Papasseit, Josep Palau i Fabre i Gabriel Ferrater". Treballa a la Universitat de Girona com a tècnica de recerca i de gestió i és professora associada del Departament de Filologia i Comunicació. També forma part del grup de recerca de Literatura de l'Edat Moderna, Contemporània i Patrimoni Literari.

Ferran Gadea i Gambús (Universitat de Barcelona)

Ausias March i Francesco Petrarca en la narrativa inicial de Miquel Llor. (192—1932)

Miquel Llor es donà a conèixer com a escriptor el 1925 amb la publicació d'Una història gris, el mateix any que esclatava la polèmica sobre la necessitat de dotar la literatura catalana de narradors davant la presència aclaparadora dels poetes. Entre les opcions presentades, el model realista del vuit-cents i la innovació europea que impulsava la novel·la psicològica,

posicions representades per les veus crítiques de Carles Riba i Josep Maria de Sagarra. L'autor es decantà ben aviat pel model renovador.

Tanmateix l'anàlisi de paisatges interiors potenciats per la utilització de tècniques narratives inèdites no suposà per a l'autor la ruptura total amb la tradició. En aquest sentit, Miquel Llor obrí, des de la modernitat més innovadora un diàleg amb elements de la tradició europea, el llegat grecollatí i els dos poetes més destacats de la tardor medieval, Francesco Petrarca i Ausiàs March, aproximació resolta en exercicis brillants d'intertextualitat.

El coneixement i l'interès per Ausiàs March probablement es vehiculi a través del madrigalista Joan Brudieu, reforçat per les estades a La Seu d'Urgell on Llor comptà amb un grup destacat d'amics i per la seva gran afeció musical. L'interès per Francesco Petrarca, valor universal per a qualsevol escriptor, és conseqüència directa del seu domini de l'italià, que fins i tot li permeté traduir Giovanni Verga i Alberto Moravia. De manera subtil i soterrada, més enllà del títol i del nom de la protagonista, Francesco Petrarca és present en la novel·la que guanyà el premi Crexells el 1932 i que uneix el nom de Miquel Llor al llistat dels escriptors immersos en el procés de renovació i modernització de la narrativa catalana del segle XX

Nota biogràfica

Nascut a Barcelona, 1950. Catedràtic jubilat de Llengua i Literatura Catalanes (Institut Joan Maragall, Barcelona, 1979-2015,) ex-professor associat de la Facultat de Formació del Professorat (Universitat de Barcelona, 1997-2015). Coordinador del Cursos de CAP de Filologia Catalana, ICE Universitat de Barcelona (1986-2010). Col·laborador habitual de *l'Escola d'Estiu del Col·legi de Doctors i llicenciats de Catalunya*, de *l'Escola d'Estiu d'Andorra* (1989-2001), professor de cursos de formació i de preparació per a les oposicions de Secundària al Col·legi de llicenciats. Professor a les *Aules d'Extensió Universitària* (UB) des del 1995 fins a l'actualitat.

Fonamentalment he treballat en tres direccions, manuals de batxillerat, edicions de textos i estudis, i sobre dues àrees concretes, literatura medieval i literatura del segle XX.

Manuals adreçats al batxillerat

Literatura catalana medieval, Ed. Jonc, Barcelona, 1986 i diferents obres en col·laboració, sobre temes medievals i del segle XX: *Literatura catalana*, Ed. Teide, Barcelona 1990; *Breu història de la literatura catalana* La Magrana, Barcelona, 1998; *Llengua i literatura catalanes* Batxillerat. Ed. Vicens-Vives, Barcelona 2016; amb Andreu Freixes, *Literatura universal*, ed. Teide 2002.

Edicions de *En so vell i antic. Antologia de trobadors catalans*. La Magrana, Barcelona, 1990; *Deu del Decameró*, La Magrana. Barcelona, 1993 ; Ramon Llull, *Llibre de les bèsties* Proa, 2012; Bernat Metge *Lo Somni*, Proa 2004; Joan Salvat-Papasseit, *Joan Salvat-Papasseit avantguardista*, Barcelona, 1994; *L'irradiador del port i les gavines*, Proa, 2005; *El poema de la rosa als llavis*, Proa 2005; Josep Maria de Sagarra, *Cançons de rem i de vela*, Proa 2002; Joan Maragall, *Visions i cants*, La Galera, 2010.

He participat amb diferents estudis sobre Ausiàs March, *Cants d'amor*, Miquel Llor, *Laura a la ciutat dels sants*, Josep Maria de Sagarra, *Vida privada*, Salvat-Papasseit, *La gesta dels estels*, *El poema de la rosa als llavis*, *L'irradiador del port i les gavines*, ...en les guies *lectures de COU*, després *Lectures de literatura catalana* per a l'Editorial La Magrana i Edicions Proa. També en volums col·lectius d'homenatge i miscel·lànies i en diferents congressos. El darrer, "*Ramon Llull i la joglaria*", dins *Actes del Congrés de Clausura de l'any Llull. Ramon Llull, pensador i escriptor*. Universitat de Barcelona. 2016.

Adolf Piquer Vidal (UJI)

La prostitució: del bordell al paper

La literatura catalana contemporània ha anat abordant progressivament el tema de la prostitució, des de la clandestinitat o el capteniment d'uns inicis cap a perspectives diverses coincidents amb l'evolució de la societat. Des de la visió que va donar Prudenci Bertrana, passant per Josep Maria de Sagarra, on va predominar una concepció patològica, fins els enfocaments diversos des de la feminitat (Rodoreda, Rosa Maria Arquimbau, Carme Montoriol, Teresa Vernet, Maria Aurèlia Capmany o Isabel-Clara Simó), arribant a la inclusió de la prostitució masculina com a motiu narratiu, han fet que aquest tipus de personatge hagi suscitat un debat ideològic que transcendeix el territori de la literatura. Precisament, la literatura com a via de ressò de controvèrsies socials aporta un seguit d'elements d'anàlisi en els quals es veu reflectit un canvi de corrent sobre allò que havien assenyalat alguns crítics i historiadors de la literatura contemporània. S'ha passat per diverses etapes en la consideració del fet: d'evitar-lo, d'emprar eufemismes i al·lusions, a acarar-lo i convidar el lector a reflexionar-hi.

Referències bibliogràfiques

- Bertrana, Prudenci (1913) "El femer urbà" en *L'esquella de la Torratxa* N. 1789. Coord. Juli Vallmitjana, Els barris baixos de Barcelona, pp. 248-251
- Bolton, Lucy (2020) Beautiful penitent whore: the desecrated celebrity of Mary Magdalene, *Celebrity Studies*, 11:1, 25-42
- Castellanos, Jordi (1991) "El Districte Cinquè i la novel·la" en *Literatura, vides, ciutats*. Barcelona, Edicions 62, pp.169-181.
- Campillo, Maria (1977) "Situació i sentit "d'una mena d'amor" de C. August Jordana" *Els marges*, 11, pp. 101-109.
- Connell, R.W. (1995) *Gender and Power. Society, the Person and Social Politics*. Oxford, Blackwell.

- Guereña, Jean-Louis (2014): “Un infierno catalán. Apuntes para una bibliografía de publicaciones eróticas catalanas clandestinas (siglo XIX - primer tercio del siglo XX)” *Scripta: revista internacional de literatura i cultura medieval i moderna*, N.º. 3, 2014 (Ejemplar dedicado a: Erotisme i obscenitat en la literatura catalana antiga), págs. 311-380.
- McKinnon, C. (2011) *Trafficking, Prostitution and Inequality*. Cambridge, Harvard University Press.
- Mercader, Laura (2012) “De Josafat a Femafat. Una lectura de les dones-ficció o de les dones en la ficció masculina”. En Pla, X. (ed.) *LLibres, monstres i catedrals. Josafat de Prudenci Bertrana*. Girona, Universitat de Girona-Institut de Llengua i Cultura Catalanes. Pp. 63-77.
- Millet, K. (1973) *The Prostitution Papers: A Candid Dialogue*. New York, Avon Books.
- Navarro, Laura (2015) *Ángeles Caídos: Cupletismo y Prostitución en Barcelona (1880-1936)*. Diss. The Ohio State University.
- Stemberger, Martina (2008) “Selling Gender: An Alternative View of ‘Prostitution’ in Three French Novels of the entre-deux-guerres”. *Neophilologus*; 2008 Oct; 92(4): 601-615. Springer.

Nota biogràfica

Adolf Piquer Vidal. Autor, entre d'altres, dels llibres *Vint anys de novel·la catalana al País Valencià* (amb Vicent Salvador), *Catalana i criminal* (amb Àlex Martín), *Discurso y sociedad. Novela catalana del siglo XX* (2012), *La identitat narrativa valenciana en el segle XX* (2020), ha publicat articles a les revistes *Caplletra*, *e-Humanista*, *Zeitschrift für Katalanistik*, *Cutura*, *lenguaje y representación*; a més de capítols de llibres a *Cambridge Scholars*, *Springer*; i *IGI global*.

3. La llengua catalana als segles XX i XXI: descripció, prescripció i usos

Ivan Solivellas (Institut de Lingüística Aplicada (UPF))

Els fractoconstituents: entre l'afixació i la composició culta

En els estudis de lexicologia tradicionalment s'ha parlat de prefixoides o, en menor mesura, d'afixoides per denominar un conjunt de partícules que intervenen de la formació de mots i que se situen a la cruïlla de diferents processos de lexicogènesi, en tant que tenen propietats compartides. Per aquest motiu, aquestes unitats s'han estudiat des de diferents perspectives, sigui com a elements de l'afixació (Lang 1992), com a acrònims (Guilbert 1975) o com un tipus específic de compostos (Rainer i Varela 1992) o de compostos cultes (OBNEO 2004). D'altres autors, en canvi, consideren que són fruit de l'analogia (Vallès 2004). Una de les primeres aportacions sobre el tema és la de Migliorini (1963), que ofereix una primera aproximació a alguns d'aquests elements, com aero- o moto-, i considera que es caracteritzarien per posseir propietats que els diferenciarien clarament tant dels prefixos com dels formants cultes. Posteriorment, s'han desenvolupat d'altres treballs — monogràfics o estudis integrats en obres majors — que ofereixen una panoràmica general del tema, però que no l'analitzen detalladament. Així doncs, en aquest treball proposem de desenvolupar un estudi descriptiu d'aquestes unitats, abordant diferents aspectes, com les múltiples denominacions que han rebut al llarg del temps i les propietats que determinen la seva naturalesa. A més, també elaborarem una anàlisi comparativa per tal de contraposar aquests elements amb d'altres per tal de comprovar si realment es tracta d'una categoria diferenciada o si, en canvi, configuren un tipus específic d'afixos o formants. En aquest sentit, l'estudi ofereix una revisió bibliogràfica àmplia sobre la qüestió i un inventari exhaustiu dels fractoconstituents del català, que s'ha elaborat a partir d'un estudi lexicogràfic detallat.

Referències bibliogràfiques

1. Antonelli, G. (1995). «Sui prefissoidi dell'Italiano contemporaneo». *Studi di Lessicografia Italiana* 13. 253-293.
2. Antunes, M.; Gonçalves, R.; Correia, S. (2003). «E-terminos: descrição e hipótese de classificação». Dins Mendes, A.; Freitas, T. (ed.) *Actas do XVIII Encontro da Associação Portuguesa de Linguística*. Lisboa: Associação Portuguesa de Linguística; Colibri. 121-130.
3. Corbin, D. (en premsa). *Le lexique construit*. Paris: Armand Colin.
4. Lang, M. F. (1992). *Formación de palabras en español. Morfología derivativa productiva en el léxico moderno*. Madrid: Cátedra.
5. Migliorini, B. (1963). «I prefissoidi (il tipo aeromobile, radiofusione)». Dins Migliorini, B. *Saggi sulla lingua del Novecento*. Florència: Sansoni. 9-60.
6. Observatori de Neologia (2004). *Metodologia del treball en neologia: criteris, materials i processos*. Barcelona: IULA-UPF.
7. Rainer, F.; Varela, S. (1992). «Compounding in Spanish». *Rivista di Linguistica* 4 (1). 117-142.
8. Vallès, T. (2004). *La creativitat lèxica en un model basat en l'ús*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
9. Vučetić, Z. (1977). «Prefissoidi e suffissoidi omofoni nel lessico italiano». *Studia Romanica et Anglica Zagrabiensia* 43. 115-124.

Nota biogràfica

Ivan Solivellas és graduat en Llengua i Literatura Catalanes per la Universitat de les Illes Balears (2015) i actualment cursa el doctorat en Traducció i Ciències del Llenguatge a la Universitat Pompeu Fabra. A més, ha fet els estudis oficials del màster en Formació del Professorat (UIB, 2016) i d'Humanitats: art, literatura i cultura contemporànies (UOC, 2017). Les seves línies de recerca se centren sobretot en la morfologia lèxica, tot i que també treballa en l'àmbit de la sociolingüística i la neologia. Actualment és investigador predoctoral de l'Observatori de Neologia, on desenvolupa la recerca principal, i fa de professor a la Universitat Pompeu Fabra, en els estudis de Traducció i Interpretació, en què imparteix assignatures relacionades amb la comparativa català-espanyol, la correcció de textos i la terminologia.

Jordi Ginebra Serrabou (Universitat Rovira i Virgili)

Els complements preposicionals dels verbs inergatius al segle XXI

Els complements preposicionals dels verbs inergatius presenten un nou interès en el marc de l'evolució de la teoria lingüística, ja que adquireixen un estatus difícil de precisar. Sigui com sigui, la recerca teòrica ha de fonamentar-se en dades descriptives, un dels punts febles de moltes aproximacions actuals. En aquesta comunicació es pretén oferir una descripció tipològica dels tradicionals "complements de règim verbal" dels verbs inergatius en el català d'avui, com a pas previ per a la posterior reflexió teòrica.

Un dels punts que es vol investigar és la qüestió de la variabilitat del règim, en aquest cas temporal. Per això ens centrarem a descriure dades del segle XXI (han passat ja dues dècades), un propòsit que pot resultar més assequible perquè tenim un punt de referència comparatiu molt clar, que és el Diccionari d'ús dels verbs catalans (Barcelona, Edicions 62), de Jordi

Ginebra i Anna Montserrat, de l'any 1999, just l'any anterior al canvi de segle. Per a les dades, a més, avui es pot recórrer al CTILC ampliat, que ha incorporat materials recents, i per tant es constitueix en una eina de gran valor.

Referències bibliogràfiques

- DCVB = ALCOVER, Antoni M. i Francesc de Borja MOLL (1930-1962): *Diccionari català-valencià-balear*, 10 vols., Palma, Moll.
- DDLCC = INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS: *Diccionari descriptiu de la llengua catalana*. Recurs en línia: <https://dcc.iec.cat/ddlc/index.asp> (últim accés: novembre 2019).
- DIEC2 = INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS (2007): *Diccionari de la llengua catalana*, 2a edició, Barcelona, Edicions 62 / *Enciclopèdia Catalana*. Versió en línia, revisada periòdicament: <https://dlc.iec.cat/> (últim accés: novembre 2019).
- DNV = ACADEMIA VALENCIANA DE LA LLENGUA (2016): *Diccionari normatiu valencià*, València, Acadèmia Valenciana de la Llengua.
- GIEC = INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS (2016): *Gramàtica de la llengua catalana*, Barcelona, Institut d'Estudis Catalans.
- GINEBRA, Jordi (2003): «Règim verbal i lexicografia: el *Diccionari català-valencià-balear*», dins Jaume Guiscafrè i Antoni Picornell (eds.), *Actes del Congrés Internacional Antoni M. Alcover*, Barcelona, Universitat de les Illes Balears / Càtedra Alcover-Moll-Villangómez / Publicacions de l'Abadia de Montserrat, pp. 436-453.
- GINEBRA, Jordi i Anna MONTSERRAT (1999): *Diccionari d'ús dels verbs catalans*, amb la col·laboració de Xavier Rull i Anna Saperas, Barcelona, Edicions 62, 1999.
- GNV = ACADEMIA VALENCIANA DE LA LLENGUA (2006): *Gramàtica normativa valenciana*, València, Publicacions de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua.
- LEVIN, Beth (1993): *English verb classes and alternations, a preliminary investigation*, Chicago, University of Chicago Press.
- MATEU, Jaume (2014): «Argument Structure», dins Andrew Carnie, Yosuke Sato i Daniel Siddiqi (eds.), *The Routledge Handbook of Syntax*, Londres / Nova York, Routledge, pp. 24-41.
- MEL'ČUK, Igor, i altres (1984-1999): *Dictionnaire explicatif et combinatoire du français contemporain. Recherches lexicosémantiques*, 4 vols., Montréal, Les Presses de l'Université de Montréal.
- MONTSERRAT, Anna i Jordi GINEBRA (2000): «El règim verbal en el diccionari de Pompeu Fabra», dins Jordi Ginebra, Raül-David Martínez Gili i Miquel Àngel Pradilla (eds.), *La lingüística de Pompeu Fabra*, Alacant, Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana / Universitat Rovira i Virgili, vol. II, pp. 165-178.
- ROSSELLÓ, Joana (2002): «El SV, I: verbs i arguments verbals», dins Joan Solà, Maria-Rosa Lloret, Joan Mascaró i Manuel Pérez Saldanya (eds.), *Gramàtica del català contemporani*, 3 vols., Barcelona, Empúries, pp. 1853-1949.
- SOTO ANDIÓ, Xosé (2004): «Diccionarios de construcciones en lenguas de nuestro entorno: descripción, análisis y propuesta de elaboración», *Revista Española de Lingüística*, 34, 2, pp. 529-551.
- (2007): «O tratamento da construção nos dicionários de unidades léxicas», dins Pablo Cano López (ed.), *Actas del VI Congreso de Lingüística General*, Santiago de Compostela, 3-7 de mayo de 2004, Madrid, Arco Libros, vol. 2, tom 2, pp. 2729-2741.
- (2015): «Los diccionarios de construcciones verbales en las lenguas romances», dins María José Domínguez Vázquez, Xavier Gómez Guinovart i Carlos Valcárcel Riveiro (eds.), *Lexicografía de las lenguas románicas*, Berlín, Walter de Gruyter, vol. 2, pp. 439-457.

Nota biogràfica

Jordi Ginebra és doctor en Filologia Catalana per la Universitat de Barcelona i catedràtic del Departament de Filologia Catalana de la Universitat Rovira i Virgili. Ha participat en nombrosos projectes de recerca sobre sintaxi, lexicologia, fraseologia, llengua estàndard i història de la llengua. És autor o coautor de 13 llibres i de més de 100 articles en revistes especialitzades o volums col·lectius. Destaquen el *Diccionari d'ús dels verbs catalans* (amb Anna Montserrat) i l'obra *Pompeu Fabra: vida i obra* (amb Joan Solà). Va ser designat per la Generalitat de Catalunya comissari de l'Any Pompeu Fabra 2018.

Josep Vicent Garcia Sebastià (UA)

Les construccions temporals amb els verbs dur i portar en català: un estudi de corpus

En català actual la forma més general d'expressar la quantitat de temps transcorregut entre dos moments de referència és per mitjà de construccions impersonals amb el verb *fer* (GIEC; Garcia Sebastià, 2019):

(1) —Fa temps que no veig ton pare. (Torrent [1989]; CTILC)

(2) Ara ja fa temps que he acceptat que el pare és mort [...]. (Anglada [1997]; CTILC)

Des del punt de vista aspectual, les expressions amb *fer* dels exemples (1) i (2) designen nocions clarament diferenciades: en (1) la construcció assumeix un valor de caire duratiu, mentre que en (2) s'usa amb un sentit puntual. Al costat de les fórmules impersonals, la GIEC descriu l'ús de construccions personals equivalents que es constitueixen amb els verbs *dur* i *portar*. Segons la gramàtica de l'IEC, aquestes formes són "relativament recents", expressen únicament el valor

duratiu i regeixen un “complement de mesura i un sintagma adjectival que expressi una propietat contingent o un sintagma preposicional” —(3)— o bé un “gerundi de verb d’acció” —(4)— (GIEC: p. 1202).

(3) Com pot haver-se’n anat si duc hores a l’aguait? (Piera [1993]; CTILC)

(4) El col·lectiu [...] porta anys esforçant-se a ampliar els seus coneixements tècnics i les seues inquietuds personals. (El Temps [1986]; CTILC)

El present estudi —per mitjà del buidatge de corpus històrics (CIGCA i CIGMOD) i contemporanis (CTILC)— pretén:

- Analitzar les característiques sintàctiques i semàntiques de les expressions temporals amb dur i portar.
- Aïllar els sentits a partir dels quals es podrien haver desplegat els usos temporals com els de (3) i (4).
- Contrastar els usos de les solucions catalanes amb els de les formes equivalents en altres llengües romàniques. No debades, els verbs llevar i levar —de l’espanyol i el portuguès respectivament— també han acabat assumint valors de temps transcorregut de tipus duratiu (Fernández-Soriano & Rigau, 2009).

Referències bibliogràfiques

CIGCA = Martines, J., & V. Martines (dirs.), Corpus Informatitzat de la Gramàtica del Català Antic. ISIC-IVITRA (Universitat d’Alacant).

CIGMOD = Martines, J., V. & Martines (dirs.), Corpus Informatitzat de la Gramàtica del Català Modern. Alacant: ISIC-IVITRA (Universitat d’Alacant).

CTILC = Rafel, J. (dir.), Corpus Textual Informatitzat de la Llengua Catalana. Barcelona: Institut d’Estudis Catalans. Fernández-Soriano, O., & G. Rigau (2009), “Temporal non-impersonal constructions. Spanish light verbs llevar and tener”. Syntax, 12.

Garcia Sebastià, J. V. (2018), Les construccions de temps transcorregut en el català de l’edat moderna i contemporània (s. XVI-XX). València/Barcelona: IIFV/Publicacions de l’Abadia de Montserrat.

DDL = Diccionari descriptiu de la llengua catalana. Barcelona: Institut d’Estudis Catalans.

GIEC = Institut d’Estudis Catalans (2016). Gramàtica de la llengua catalana. Barcelona: Institut d’Estudis Catalans.

Nota biogràfica

Llicenciat en Filologia Catalana (2012, Premi Extraordinari de Llicenciatura) per la Universitat d’Alacant (UA). Ha completat la seua formació amb el Màster Propi en Assessorament Lingüístic, Gestió del Multilingüisme i Serveis Editorials (2013, Universitat de Barcelona) i el Màster Oficial en Professorat d’Educació Secundària Obligatòria i Batxillerat, Formació Professional i Ensenyament d’Idiomes (2014, UA). L’any 2014 inicià els seus estudis de doctorat amb el projecte de tesi «Les construccions de temps transcorregut en el català de l’edat moderna i contemporània: acostament a través de la lingüística de corpus i la gramàtica cognitiva», dirigit pel prof. Josep Martines (UA) i codirigit pel prof. Carles Segura (UA). Aquest projecte de recerca li ha permès d’obtenir el títol de doctor (juliol de 2018) per la UA, amb la menció de Doctor Internacional i la qualificació d’excel·lent Cum Laude. Des del curs 2014-2015 ha dut a terme tasques docents en el Departament de Filologia Catalana de la UA en assignatures de llengua catalana dels graus d’Educació, Traducció i Interpretació i Humanitats. Com a investigador, treballa en el marc de la lingüística històrica d’orientació cognitivista. Actualment, ocupa una plaça de Professor Ajudant Doctor en el Departament de Filologia Catalana de la UA.

Jordi Manuel Antolí Martínez (UA)

Mirativitat, evidencialitat i estructura informativa. El cas de les interrogatives absolutes en català

La conjunció que ha estat analitzada com a marcador quotatiu o evidencial reportatiu en diferents llengües romàniques com el català (Corr 2018) o l’espanyol (Corr 2018; Etxepare 2008; Gras 2016, entre d’altres), en contextos com els de (1):

(1) [Telefonen a casa i B agafa la telefonada.]

A: Qui era?

B: Joan, que no ve a dinar.

A més d’aparèixer en oracions enunciatives, aquesta partícula és freqüent encapçalant oracions interrogatives com la de (2), que es pot qualificar de contraexpectativa, de sorpresa o d’incredulitat. Els estudis de la prosòdia han associat el contorn entonatiu d’aquesta classe d’interrogatives a l’expressió de la mirativitat (vegeu, en català, Prieto i Rigau 2007 o Crespo 2008, entre d’altres).

(2) A: Joan no ve a dinar.

B: Que no ve a dinar?

La nostra comunicació se centra a estudiar aquesta construcció interrogativa, denominada reflexa en la tipologia de Bolinger (1989), en la varietat valenciana de la llengua catalana, en els contextos en què apareix introduïda per la partícula reportativa que. En aquesta construcció, que combina un component evidencial i miratiu, el parlant reprèn una informació (temàtica) que l’interlocutor formula com a enunciativa, imperativa, desiderativa, etc., i ho fa amb la finalitat de manifestar sorpresa i desacord entre el seu estat epistèmic previ i la informació nova rebuda. L’objectiu de la comunicació serà descriure aquesta construcció interrogativa, analitzar-ne la funció pragmàtica i, en particular, perfilar el valor semàntic que presenta la partícula que.

L'anàlisi de la construcció es durà a terme per mitjà d'un estudi de corpus. Tenint en compte que la interrogativa reflexa té un caràcter eminentment oral i col·loquial, es prendrà com a corpus de referència l'Arxiu de la Memòria Oral Valenciana, Museu de la Paraula, una col·lecció d'entrevistes a parlants nadius de llengua catalana de diferents comarques valencianes.

Referències bibliogràfiques

- Bolinger, D. (1989). *Intonation and its uses: Melody in grammar and discourse*. Stanford: Stanford University Press.
- Corr, A. (2018). "'Exclamative' and 'quotative' illocutionary complementisers in Catalan, European Portuguese and Spanish." *Languages in Contrast*, 18(1), 72-101.
- Crespo, V. (2008). *L'entonació de les oracions interrogatives absolutes en valencià* [Tesi de màster]. Barcelona, Universitat Autònoma de Barcelona.
- Etxepare, R. (2008). "On quotative constructions in Iberian Spanish." En R. Laury (ed.), *Crosslinguistic Studies of Clause Combining: The multifunctionality of conjunctions*, Amsterdam, John, Benjamins, 35-77
- Gras, P. (2016). "Entre la codificació y la inferencia. Los valores citativos de que inicial átono en español." En R. González Ruiz, D. Izquierdo Alegría i Ó. Loureda Lamas (eds.), *La evidencialidad en español: teoría y descripción*, Madrid/Frankfurt am Main, Iberoamericana/Vervuert, 201-226
- Prieto, P., i Rigau, G. (2007). "The Syntax-Prosody Interface: Catalan interrogative sentences headed by que." *Journal of Portuguese Linguistics*, 6(2), 29-59.

Nota biogràfica

Llicenciat en Filologia Catalana (2011) i en Humanitats (2011) per la Universitat d'Alacant, i doctor per la mateixa universitat (2015). Ha estat vinculat de forma ininterrompuda al Departament de Filologia Catalana de la Universitat d'Alacant des del curs 2011-2012, on actualment ocupa una plaça de Professor Contractat Doctor. Com a investigador, té com a línia principal de recerca la Lingüística Diacrònica, en el marc teòric de la Lingüística Cognitiva i de la Gramàtica de Construccions; ha aplicat aquest marc teòric a un tema en discussió actualment en Lingüística, l'evidencialitat. En aquest context s'enquadren bona part dels seus resultats d'investigació: la tesi doctoral, el llibre "Els verbs de percepció en català antic" (PAM/IIFV), comunicacions a congressos i nombrosos articles publicats en revistes científiques, moltes de les quals de referència en l'especialitat (eHumanista, Catalan Journal of Linguistics o Caplletra), o en monografies.

Marta Rovira Martínez / Mariona Ferrer-Fons / Roger Soler i Martí (UPF)

Català i castellà a casa, anglès i castellà a internet? Llengua i pràctiques culturals de la joventut a Catalunya

En el marc del projecte europeu CHIEF (Horizon 2020), sobre la socialització cultural de la joventut, es proposa una anàlisi de les llengües utilitzades en les pràctiques de consum cultural de les persones joves a Catalunya. L'estudi es basa en una enquesta realitzada a 31 centres de secundària per conèixer les pràctiques culturals de joves d'entre 16 i 18 anys que estudien Batxillerat o Cicles Formatius. Un anàlisi preliminar de les dades ens mostra que s'ha incrementat l'ús de l'anglès i el castellà a través del consum digital, així com que existeix una diversificació dels usos lingüístics en funció de les pràctiques culturals, la qual cosa ha anat en detriment del consum de productes culturals en català. La nostra hipòtesi és que són els de llengua materna catalana precisament els que experimenten un augment de l'anglès en les seves pràctiques de consum cultural a Internet. Per tal de comprendre quins factors influeixen en un menor o major ús del català, del castellà i de l'anglès en el consum cultural, s'analiza la seva relació amb les variables de llengua familiar, origen geogràfic, nivell socioeconòmic familiar, tipus d'estudi i centre educatiu.

Referències bibliogràfiques

- Adoni, H., Akiba A. C., and Caspi, D. (2002). The consumer's choice: Language, media consumption and hybrid identities of minorities. *Communications* 27 (4): 1613-4087.
- Ariño, A. i Llopis, R. (2018). *La participació cultural a Catalunya 2013-2016*. Barcelona: Consell de la Cultura i de les Arts.
- Arnau, J. & Vila, F.X. (2013). "Language-in-education Policies in the Catalan Language Area". *Reviving Catalan at School: Challenges and Instructional Approaches*, edited by Joaquim Arnau, Bristol, Blue Ridge Summit: Multilingual Matters, pp. 1-28. <https://doi.org/10.21832/9781783090266-003>
- Cetrà, D. (2019). *Nationalism, liberalism and language in Catalonia and Flanders*. London: Palgrave Macmillan.
- Enquesta d'Usos Lingüístics, 2008, 2013 i 2018. D. G. Política Lingüística. Generalitat de Catalunya.
- Guinjoan, M. (2021). Who Backs Separation? An Empirical Assessment of the Objective and Subjective Markers of Identity in Support for Secession in Catalonia, *Publius: The Journal of Federalism*, pjab027, <https://doi.org/10.1093/publius/pjab027>
- Institut Opinòmetre. *Enquesta de participació cultural a Catalunya 2019*. Generalitat de Catalunya. Barcelona: Departament de Cultura.

- Laporte, A. & Bobes, J. (2015). "Cultura i joves". Informe CONCA 2015. Barcelona: CONCA, Departament de Cultura, Generalitat de Catalunya.
- Pujolar, J. and González, I. (2013) 'Linguistic 'mudes' and the de-ethnicization of language choice in Catalonia' *International Journal of Bilingual Education and Bilingualism*, 16: 138-152.
- Woolard, K. (2009). Linguistic Consciousness among Adolescents in Catalonia: A Case Study from the Barcelona Urban Area in Longitudinal Perspective. *Zeitschrift für Katalanistik* 22, 125–149.

Nota biogràfica

Aquesta comunicació té tres autors que formen part de l'equip del Projecte CHIEF-UPF (<http://chiefprojecteu.com/>), un projecte de la Comissió Europea (Horizon 2020).

Marta Rovira-Martínez és doctora en sociologia per la UAB i professora associada de la mateixa universitat.

Mariona Ferrer-Fons és doctora en ciència política per l'Institut Universitari Europeu de Florència, postgraduada en Anàlisi de Dades per la Universitat d'Essex i investigadora del Departament de Ciències polítiques i socials de la UPF.

Roger Soler i Martí és doctor en ciència política per la UAB i investigador postdoctoral del grup de recerca JOVIS (Joves, comunicació i societat) de la UPF.

Avel·lí Flors-Mas / Marina Massaguer (Universitat de Barcelona) Contextos, motivacions i estratègies dels aprenents de català reeixits

Les dues primeres dècades del segle XXI Catalunya ha experimentat una profunda transformació demogràfica amb l'arribada de «noves immigracions» heterogènies des del punt de vista lingüístic, d'origen geogràfic i extracció socioeconòmica (Vila 2013). La incorporació d'aquesta població es produeix en el marc d'un model català d'integració lingüística que bilingüïtza en català i castellà la població escolar però que, en canvi, presenta limitacions a l'hora de garantir l'accés al català als immigrants adults (Flors-Mas i Vila 2019). Aquest fet, sumat a la interposició del castellà en la interacció amb la població catalanoparlant (Pujolar 2010), els requereix un major grau d'agència i d'inversió (Norton 2013) en el procés d'aprenentatge i activació de l'ús del català. Per explorar-ho, la comunicació se centra en les experiències d'aprenents de català que han reeixit en el seu procés d'incorporació a l'ús de la llengua. A partir d'entrevistes semiestructurades amb professorat i dinamitzadors del Consorci per a la Normalització Lingüística (CPNL), s'exploren els contextos, les motivacions i les estratègies que segueixen aquests aprenents reeixits per esdevenir nous parlants del català.

Referències bibliogràfiques

- Flors-Mas, Avel·lí; Vila, F. Xavier (2019). Si em dius d'on vens, et podré dir com parles? (3. Nats a l'estranger). Apunts de sociolingüística i política lingüística 13 (1-10). <https://cuscub.files.wordpress.com/2020/01/apunts-cusc-num-13-2019-llengua-lloc-naixement-3.pdf>
- Norton, Bonny (2013). *Identity and Language Learning: Extending the Conversation*. Bristol: Multilingual Matters.
- Pujolar, Joan (2010). Immigration and language education in Catalonia: Between national and social agendas. *Linguistics and Education* 21 (229-243).
- Vila, F. Xavier (2013). De l'«etapa autonòmica» a la «sociolingüística del multilingüisme»: Una dècada de recerca sociolingüística sobre les noves immigracions. Dins F. Xavier Vila i Eulàlia Salvat (ed.), *Noves immigracions i llengües* (p. 11-28). Barcelona: AEAU/Universitat de Barcelona.

Nota biogràfica

Marina Massaguer (Tarragona, 1982) és llicenciada en filologia catalana per la Universitat Rovira i Virgili. En l'actualitat fa recerca sociolingüística al CUSC-Centre de Recerca en Sociolingüística i Comunicació de la Universitat de Barcelona i a la Universitat Oberta de Catalunya. La seva tesi doctoral, en curs, se centra en els posicionaments dels no catalanoparlants respecte a les dinàmiques sociolingüístiques de Catalunya.

Avel·lí Flors-Mas (Castelló de la Plana, 1988) és llicenciat i doctor en filologia catalana per la Universitat de Barcelona. És investigador del CUSC-Centre de Recerca en Sociolingüística i Comunicació de la UB i professor associat del Grau de Lingüística de la mateixa universitat. La seva recerca se centra en la sociolingüística de la joventut i de la immigració, en la demolingüística, i en l'estudi de les polítiques lingüístiques, especialment en l'àmbit educatiu.

Montserrat Sendra i Rovira / F. Xavier Vila (Universitat de Barcelona) De la competència a l'ús: bones pràctiques en el foment de l'ús del català a secundària

Una de les crítiques que sovint es fa al sistema educatiu català actual és la de la manca d'ús oral de la llengua catalana per part de l'alumnat (Junyent, 2020). Tot i que la majoria d'estudis apunten al fet que el model lingüístic escolar ha permès recuperar els usos institucionalitzats respecte els anys vuitanta i noranta, i que la presència actual del català dins de les aules

és majoritària (la gran majoria del professorat utilitza el català com a llengua de docència de les diferents assignatures, i l'alumnat tendeix a dirigir-se als docents en català), aquest ús del català com a llengua vehicular no ha aconseguit modificar significativament les tries lingüístiques de l'alumnat i fer augmentar l'ús de la llengua catalana en els seus usos interpersonals (CSASE, 2008; CSASE, 2014).

Aquesta comunicació busca recopilar pràctiques exitoses de promoció de l'ús del català als instituts, a través de l'experiència directa de diferents professors de llengua i literatura catalanes. Primer, es farà un breu repàs dels estudis existents sobre la competència i els usos lingüístics dels alumnes de secundària i sobre la promoció de l'ús de la llengua en contextos de minorització lingüística. En segon lloc, es posarà el focus en actuacions dutes a terme per augmentar l'ús del català a l'aula, a fora de l'aula i fora del centre; entre alumnes, entre alumnes i professors i entre els professors i les famílies. En tercer lloc, es recopilaran les respostes dels entrevistats al voltant de l'actualitat sobre la política lingüística escolar. Finalment, es proposaran canvis a nivell d'aula, de centre i d'organització per tal d'incrementar l'ús de la llengua catalana a l'ESO i al batxillerat.

Referències bibliogràfiques

- JUNYENT, Carme (9 de març de 2020). El català és com el llatí: el pots aprendre, però no cal que el parlis [arxiu de vídeo]. Youtube. Disponible a: <https://www.youtube.com/watch?v=OMzLjUJNvy4> (últim accés: 12-03-2020).
- CONSELL SUPERIOR D'AVALUACIÓ DEL SISTEMA EDUCATIU (CSASE) (2014). Estudi sociodemogràfic i lingüístic de l'alumnat de 4t d'ESO de Catalunya. 2013. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Disponible a: http://csda.gencat.cat/ca/arees_d_actuacio/publicacions/informes_avaluacio/19_-_estudi_sociodemografic_2013/ (últim accés: 20-05-2020).
- CONSELL SUPERIOR D'AVALUACIÓ DEL SISTEMA EDUCATIU (CSASE) (2008). Estudi sociodemogràfic i lingüístic de l'alumnat de 4t d'ESO de Catalunya. Avaluació de l'educació secundària obligatòria. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Disponible a: http://llengua.gencat.cat/web/.content/documents/dadesestudis/altres/arxius/estudi_alumnat_4teso.pdf (últim accés: 20-05-2020).

Nota biogràfica

Montserrat Sendra i Rovira és investigadora del Centre de Recerca en Sociolingüística i Comunicació (CUSC), professora associada del Departament de Filologia Catalana i Lingüística General de la Universitat de Barcelona i col·laboradora docent de la Universitat Oberta de Catalunya. Més informació: <https://sites.google.com/site/montserratsendrairovira/>.

F. Xavier Vila és catedràtic de Sociolingüística Catalana, director del Departament de Filologia Catalana i Lingüística General de la Universitat de Barcelona i director del Centre de Recerca en Sociolingüística i Comunicació de la mateixa universitat. En la seva recerca ha abordat diversos aspectes de la sociolingüística i la política lingüística catalanes i comparades.

Llorenç Comajoan-Colomé (Cristina Illamola, Montserrat Sendra i F. Xavier Vila) (Universitat de Vic / Universitat de Barcelona)

La competència oral en català i castellà dels joves al final de l'etapa de secundària obligatòria: els casos de Mataró i Manlleu

A Catalunya, com en altres entorns amb models educatius plurilingües, els resultats de la competència oral i escrita de l'alumnat jove són un tema d'interès per raons sociolingüístiques, polítiques i educatives (Bretxa, Comajoan, & Vila, 2017; Strubell et al., 2011). Fins ara, els estudis sobre els nivells de competència en català i en castellà de l'alumnat de Catalunya, que en termes generals han emfasitzat les habilitats escrites, tendeixen a mostrar que, en acabar l'educació obligatòria, la gran majoria dels adolescents escolaritzats a Catalunya entenen, saben parlar, llegir i escriure tant el català com el castellà, amb uns resultats lleugerament més alts i menys heterogenis en el cas del segon que no pas del primer (veg. la seqüència d'avaluacions de les competències bàsiques a CSASE, 2019; Consell Interuniversitari de Catalunya, 2018; Vila, 2011). Aquests resultats coincideixen en gran mesura amb els resultats declarats en proves d'autoavaluació (CSASE, 2014).

A la comunicació es presenten els resultats d'un estudi sobre la competència oral en català i en castellà d'una mostra de 81 alumnes de 4t d'ESO de dues localitats amb una composició demolinguística diferent: Manlleu (Osona) i Mataró (Maresme). L'estudi es basa en una prova interactiva inspirada en el Marc Europeu i amb un disseny estrictament simètric per a les dues llengües que valora tant la competència lingüística (morfosintaxi, pronunciació i lèxic) com la retòrica (assoliment de la tasca, interacció i fluïdesa). Els resultats dels 81 participants indiquen que tant els informants de Mataró com els de Manlleu presenten un nivell alt de competència oral tant en català com en castellà, tot i que es detecten diferències lleugeres però significatives en funció de diversos factors socials com ara la llengua inicial o la familiar. Al final de la comunicació es valoren els resultats i es relacionen amb el model lingüístic de l'escola catalana.

Referències bibliogràfiques

- Bretxa, Vanessa; Comajoan, Llorenç; Vila i Moreno, F. Xavier (2017). *Les veus del professorat. L'ensenyament i la gestió de les llengües a secundària*. Barcelona: Horsori.
- Consell Interuniversitari de Catalunya (2018). «Estadístiques PAU juny 2018». Informe. Generalitat de Catalunya. Disponible a: http://universitats.gencat.cat/web/.content/01_acces_i_admissio/pau/documents/informes_i_estad/pau_estadistiques_2018.pdf (últim accés: 04-11-2020).
- CSASE- Consell Superior d'Avaluació del Sistema Educatiu (2014). «Estudi sociodemogràfic i lingüístic de l'alumnat de 4t d'ESO de Catalunya. 2013». Barcelona: Generalitat de Catalunya. Disponible a: http://csda.gencat.cat/ca/arees_d_actuacio/publicacions/informes_avaluacio/19_-_estudi_sociodemografic_2013/ (últim accés: 04-11-2020).
- CSASE-Consell Superior d'Avaluació del Sistema Educatiu (2019). «Avaluacions censals de competències bàsiques. Curs 2018-2019». Informe. Generalitat de Catalunya. Disponible a: <https://govern.cat/govern/docs/2019/07/11/13/20/8c03e068-4e20-4fcd-89a3-e89d86379234.pdf> (últim accés: 04-11-2020).
- Strubell, Miquel; Barrachina, Llorenç Andreu; Sintes, Elena (coord.) (2011). *Resultats del model lingüístic escolar de Catalunya. L'evidència empírica*. Barcelona: UOC.
- Vila i Moreno, F. Xavier (ed.) (2011). *L'avaluació de les habilitats d'expressió oral en català: tendències i evolució*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, Xarxa CRUSCAT. Disponible a: <https://publicacions.iec.cat/PopulaFitxa.do?moduleName=&subModuleName=&idCatalogacio=13888> (últim accés: 04-11-2020).

Nota biogràfica

Llorenç Comajoan-Colomé és professor al Departament de Didàctica de la Llengua i la Literatura de la Universitat de Vic. Coordina el Grup de recerca en educació, llenguatge i literatura i fa recerca en adquisició del llenguatge, didàctica de la llengua i sociolingüística educativa. És col·laborador del Centre de Recerca en Sociolingüística i Comunicació (CUSC, UB).

Cristina Illamola és professora associada en el Departament de Filologia Hispànica, Teoria de la Literatura i Comunicació a la Universitat de Barcelona. Actualment coordina els projectes PRESEEA-Barcelona i PRECAVES XXI-Barcelona, i és investigadora del Centre de Recerca en Sociolingüística i Comunicació (CUSC). Les seves línies d'estudi s'emmarquen en l'àmbit de la sociolingüística variacionista i en l'anàlisi de fenòmens derivats del contacte lingüístic entre català i castellà.

Montserrat Sendra és llicenciada en Filologia Catalana (UB), màster en Estudis Avançats i Aplicats en Llengua i Literatura Catalanes (UAB-UB) i en Formació del Professorat (URV). Actualment és professora associada del Departament de Filologia Catalana i Lingüística General de la Universitat de Barcelona, investigadora del Centre de Recerca en Sociolingüística i Comunicació (CUSC) i col·laboradora docent de la Universitat Oberta de Catalunya.

F. Xavier Vila és catedràtic de Sociolingüística Catalana, director del Departament de Filologia Catalana i Lingüística General de la Universitat de Barcelona i director del Centre de Recerca en Sociolingüística i Comunicació de la mateixa universitat. En la seva recerca ha abordat diversos aspectes de la sociolingüística i la política lingüística catalanes i comparades.

Esteve Valls Alecha (Institute for Multilingualism, Universitat Internacional de Catalunya) Usos lingüístics i tria de llengües en la població escolar de la Ribagorça

Malgrat que fins al tombant del segle XXI els principals estudis demolingüístics constataren el manteniment de la vitalitat de la llengua catalana al conjunt de la Franja (Martín Zorraquino et al., 1995; Sorolla, 2005), en els últims anys diverses veus han advertit que, especialment a les comarques del nord, l'ús de la llengua es redueix entre les generacions joves (Giralt i Moret, 2017), i fins i tot es podria estar erosionant la transmissió lingüística intergeneracional del català (Sorolla, 2017). D'altra banda, sembla que, a diferència del que succeeix al Matarranya (Currubí, 2017), al Baix Cinca i a la Llitera el català comença a trontollar com a llengua de relació endogrupal entre els postadolescents de llengua inicial catalana, una tendència que s'ha considerat clau per detectar possibles processos de substitució lingüística abans no es desencadenin (Sorolla, 2016). Tanmateix, l'absència d'un estudi similar a la comarca de la Ribagorça —la que presenta, de fet, uns indicadors demolingüístics més desfavorables per a la llengua catalana i unes varietats més interferides per la llengua espanyola (Valls, 2019)— minva la possibilitat de fer una anàlisi global del present i una predicció de l'evolució futura de la llengua al conjunt de la Franja.

L'objectiu d'aquesta recerca —feta conjuntament amb Natxo Sorolla— és precisament omplir aquest buit i analitzar la vitalitat de la llengua en el conjunt de la població escolar de 3r de Primària a 4t de Secundària de la Ribagorça catalanòfona. En concret, s'analitzen els usos lingüístics familiars d'aquest segment de la població per determinar si és possible detectar una certa interrupció de la transmissió lingüística intergeneracional, però també es para atenció a les tries lingüístiques dels

escolars per analitzar quin és el grau de penetració del castellà en les seves xarxes socials. Al capdavant, es pretén reflexionar sobre la capacitat de la sociolingüística per anticipar-se al punt d'inflexió d'un procés de substitució lingüística.

Referències bibliogràfiques

- Currubí, A. (2017): «Estudi de la substitució o del manteniment del català al Matarranya», *Treballs de Sociolingüística Catalana* 27, p. 27-42.
- Giralt, J. i M. T. Moret (2017): «Les llengües a la Franja», dins de Direcció General de Política Lingüística i N. Sorolla (coord.): *Els usos lingüístics a la Franja*, 2014. Barcelona, Generalitat de Catalunya, p. 12-15.
- Martín Zorraquino, M. A., Fort, M. R., Arnal, M. L. i J. Giralt (1995): *Estudio sociolingüístico de la Franja Oriental de Aragón*. Saragossa: Universitat de Saragossa.
- Sorolla, N. (2005): «El català a la Franja. Any 2003» *Ripacurtia*. Benavarrí: Centre d'Estudis Ribagorçans (CERIB) 3, p. 239-253.
- Sorolla, N. (2016): *Tria de llengües i rols sociolingüístics a la Franja des de la perspectiva de l'anàlisi de xarxes socials*. Universitat de Barcelona, tesi doctoral.
- Sorolla, N. (2017): «La llengua a la llar i la transmissió lingüística intergeneracional», dins de Direcció General de Política Lingüística i N. Sorolla (coord.): *Els usos lingüístics a la Franja*, 2014. Barcelona: Generalitat de Catalunya, p. 16-19.
- Valls, E. (2019): *La llengua escapçada. Un estudi sobre l'autonomització de les varietats nord-occidentals a la cruïlla catalanoaragonesa*. Barcelona: Generalitat de Catalunya.

Nota biogràfica

Doctor en Filologia Catalana per la Universitat de Barcelona, cap de la Unitat de Català i subdirector del Departament de Lingüística Aplicada de UIC Barcelona.

Emili Boix-Fuster (CUSC, UB)

Tries de llengua amb interlocutors gens o poc identificats

L'objectiu és (1) revisar quines són les normes socials de tria de llengües en situacions d'adreçament a interlocutors poc o gens identificats als països de llengua catalana, que majoritàriament pressionen en favor del castellà, i (2) proposar noves maneres de tenir-les en compte en les recerques sociolingüístiques, que fins avui s'han caracteritzat per una escassa validesa a l'hora d'intentar mesurar-les. S'argumenta que aquestes normes en l'ús públic són un indicador clau de la vitalitat etnolingüística d'un grup social.

Per tal de dur a terme aquesta revisió s'ha dut a terme (1) un estat de la qüestió tant de la concepció de les normes d'ús lingüístic als països catalans des de la sociologia (Goffman) i la psicologia social de la llengua (Giles), com de les propostes per a intervenir-hi (Strubell i Boix); i (2) una proposta de repertori de les situacions d'adreçament a interlocutors poc o gens identificats més habituals en què es donen les tries de llengua. Aquesta revisió permet concloure l'escassa validesa metodològica de la majoria les recerques sociolingüístiques a l'hora d'intentar mesurar aquestes normes d'ús.

Referències bibliogràfiques

- Goffman, Erving (1971) *Relations in Public. Microstudies of the Public Order*. Nova York: Harper.
- Strubell, Miquel; i Boix-Fuster, Emili (2011) *Democratic Policies for Language Revitalisation: The case of Catalan*. Basingstoke: Palgrave.

Nota biogràfica

Professor a la UAB i des de 1988 a la UB. Catedràtic de sociolingüística (UB). Ha estat president del Grup Català de Sociolingüística i ara ho és del Centre Universitari de Sociolingüística i Comunicació (UB). Actualment és director de la revista *Treballs de Sociolingüística Catalana* (SCS i IED)

4. Didàctica de la llengua i de la literatura catalanes: nous enfocaments i tractaments integrats de llengua, literatura i cultura

Alexandre Bataller Català (Universitat de València)

Les rutes literàries com a element motivador en el procés d'ensenyament aprenentatge de la llengua catalana

La present comunicació tractarà de l'aportació de les rutes literàries, enteses com a experiències educatives basades en la mediació literària a partir de llocs literaris, en l'àmbit de l'ensenyament del català. Emprarem dades procedents de l'experiència personal com a docent a secundària, de propostes didàctiques elaborades per estudiants del Màster de Professor/a de Secundària de la Universitat de València i, molt especialment, per experiències compartides pels membres de la xarxa Geografies Literàries 3.0.

En els últims deu anys, hem observat el creixement d'aquest recurs docent, del qual Llorenç Soldevila (2004) n'assenyala l'eficàcia per a l'educació literària. En aquest sentit, volem remarcar i situar l'aportació de les rutes literàries com a pràctica motivadora de l'aprenentatge del català en contextos sociolingüístics diversos, on el coneixement de la llengua es complementa amb la descoberta del territori. La reivindicació de l'espai literari ens mena a una concepció de la literatura basada en l'experimentació, a un acostament a la literatura per la via del territori i de l'emoció.

La ruta literària funciona com a recurs per a l'educació literària, orientada cap a la formació de la recepció dels textos i les produccions literàries i a la capacitat de l'alumne per a comprendre el discurs literari. A més, les seqüències didàctiques que incorporen un eixida escolar amb un itinerari literari, ens permeten la consecució de dos objectius bàsics d'aprenentatge: l'augment de la motivació cap a l'estudi de la llengua i la literatura i l'estima pel patrimoni cultural i històric que se'ls associa i la configuració d'uns espais de convivència entre diferents alumnes per al coneixement mutu i l'ús del català fora de les aules.

Referències bibliogràfiques

- Bataller, A. (2014a). "Per a una didàctica de la llengua i la literatura vinculada al territori." En A. Bataller & H. H. Gassó eds. *Un amor, uns carrers. Cap a una didàctica de les geografies literàries*. València: PUV, 13-22.
- Bataller, A. (2014b). «Les marques i els llocs literaris com a elements de transposició didàctica: el cas d'Ausiàs March», a Jordi Chumillas i Ricard Giramé (eds.) *Per vells carrers de poble. Territori, marca, educació i patrimoni*, Vic: Uvic-UCC, 163-174
- Bataller, A. (2016). «Espais i llocs literaris, conceptes de mediació literària: aplicació al cas de C. Sánchez-Cutillas i M. Vicent», *eHumanista/IVITRA*, 10, 188-207.
- Soldevila, Ll. (2014). "Del lloc literari a la ruta literària: un branding en eclosió." En A. Bataller & H. H. Gassó eds. *Un amor, uns carrers. Cap a una didàctica de les geografies literàries*. València: PUV, 43-50.

Nota biogràfica

Doctor en Filologia Catalana i professor titular del Departament de Didàctica de la Llengua i la Literatura de la Universitat de València. Coordinador de la xarxa interuniversitària Geografies Literàries 3.0. És autor de materials didàctics per a l'ensenyament de la llengua i la literatura. En aquest àmbit, les seues recerques incideixen en el component cultural en l'ensenyament de llengües i en diverses expressions de l'educació literària, com ara la didàctica de la creativitat poètica, la literatura oral popular i les geografies literàries. En el camp de la filologia medieval, ha dedicat la seua investigació a la literatura de tema escaquístic, especialment a les traduccions catalanes i castellanques del *Liber de Moribus* de Jaume de Cèssulis. Ha publicat, a més, treballs sobre els vessants lingüístic i literari de la sericicultura valenciana. És membre del grup de recerca de la UB Poció (Poesia i Educació) i forma part del projecte PID2019-104628RB-I00 (MINECO) "Poéticas liminales en el mundo contemporáneo: creación, formación y compromiso social".

Jordi Oviedo (Florida Universitària (València))

Proposta didàctica: Una ruta literària i musical per la ciutat de València

La relació entre la música i la literatura, en especial amb el gènere poètic, ha estat una constant històrica i cultural que ha tingut en les ciutats un espai de diàleg i interacció. A aquesta barreja de llenguatges original s'han afegit altres com el llenguatge visual que han convertit determinades cançons contemporànies en productes audiovisuals. L'escenari i les lletres d'algunes cançons han tingut les ciutats com a objecte principal, en un fenomen similar al que va estar la irrupció del cinema com a fenomen urbà.

De manera concreta, la nostra proposta aprofita el corpus de cançons que tracten de la ciutat de València o hi fan referència des de diferents posicionaments artístics. Algunes d'aquestes cançons es relacionen amb la literatura, ja sigui perquè contenen

textos d'escriptors vinculats a la ciutat o els hi al·ludeixen, com és el cas de Vicent Andrés Estellés, ja sigui perquè en si mateix presenten elements propis del llenguatge literari. Es planteja una proposta didàctica per a la formació integrada de llengua, literatura i cultura catalana a partir d'una geografia literària i musical centrada en la ciutat capital del País Valencià. Les activitats prenen forma de seqüència didàctica i s'estructuren al voltant d'una ruta urbana de manera central. Arran de les cançons seleccionades i de reflexions prèvies sobre la relació entre la música, la literatura i l'espai, es duen a terme activitats de creació i de recreació amb alumnat universitari. El conjunt de les activitats és adaptable a altres nivells educatius com l'educació per a persones adultes o l'educació secundària obligatòria.

Referències bibliogràfiques

- Ayats, J. (2015). Cantar per dir poesia, *Reduccions*, 100, pp. 234-251.
- Cohen, S. (1995). Sounding out the city: music and the sensuous production of place. *Transactions of the Institute of British Geographers* 4, pp. 434-46.
- Frechina, J. V. (2013). Res no val tant com vers d'una cançó. Estellés dit i cantat, una profunda interacció. En V. Salvador i M. Pérez Saldanya (Coords.), *L'obra literària de Vicent Andrés Estellés. Gèneres, tradicions poètiques i estil* (pp. 527-556). València: AVL.
- Labajo, J. (1998). Ciudad y música. *Bidebarrieta* 3, monogràfic "Bilbo, musika-hiria. Bilbao, una ciudad de musika", pp. 28-40.

Nota biogràfica

Jordi Oviedo Seguer (Gandia, València, 1980) és doctor en Filologia Catalana per la Universitat d'Alacant. Ha estat responsable de l'organització i digitalització de l'Arxiu Personal de l'escriptor valencià Vicent Andrés Estellés i és editor literari de diversos volums de l'Obra completa revisada del poeta esmentat. Especialista en literatura catalana contemporània, ha estat professor a diferents universitats. Treballa al Departament de Didàctica de la Llengua i la Literatura a Florida Universitària. És membre del Grup d'Innovació Educativa "Geografies literàries 3.0", adscrit a la Universitat de València. Alguns dels seus treballs sobre espai i literatura són: "La ciutat de València en la poètica de Vicent Andrés Estellés" (2018) o "Seqüència didàctica «Xàtiva en la literatura, la Xàtiva d'Estellés»" (2016).

Andreu Bosch i Ayza (Catedràtic d'institut) Una nova visita literària al Cau Ferrat de Sitges

Aprofitem els recursos materials (de tot ordre, els espais, els objectes, principalment els artístics però no exclusivament) que ens ofereix la seva casa a Sitges, l'actual museu Cau Ferrat, per redescobrir a través dels textos (principalment els literaris però no exclusivament) l'ànima del personatge que va donar forma a aquest «santuari del modernisme».

Ho farem posant la itinerància al servei del discurs, ordenat cronològicament d'acord amb la biografia de Santiago Rusiñol i l'interès de la trama argumental.

Per altra banda, d'aquesta nova visita en destacarem les idees essencials per a la seva aplicació a possibles visites d'alumnes de secundària i de batxillerat.

Comptem per a això amb obres pictòriques i artístiques que ens poden ajudar en aquest propòsit. Per exemple, les il·lustracions originals de Ramon Casas per a *L'auca del senyor Esteve* no només ens permet parlar de l'obra (en versió novel·la i en versió teatre) de Rusiñol sinó de la mateixa vida de Rusiñol i el fet rellevant de l seua confrontament personal amb el seu avi per tal de poder seguir el camí artístic. Cementiri de Montmartre de Rusiñol ens dona peu a parlar de la seva etapa de París, i el seu Pati Blau de la seva etapa a Sitges i de l'obra de teatre homònima. *L'oli de Ramon Casas*, en què retrata un carro de traguiners porta a parlar de la seva volta a Catalunya en carro, dels seus textos i de la seva influència en l'obra de teatre *L'alegria que passa*.

El Gran Saló de la planta superior es presta a parlar de les Festes Modernistes i del col·leccionisme. La presència del Ball al Moulin de la Galette, els retrats de Miquel Utrillo i Ramon Canudas ens permeten introduir el contrast entre la bohèmia daurada i la bohèmia negra. Finalment, els quadres simbolistes dedicats a la la pintura, la música i la poesia motiven una referència a l'etapa literària simbolista de Rusiñol.

En resum, un repàs biogràfic i literari de Santiago Rusiñol que pretén fer reviure l'esperit del personatge en la que va ser casa seva.

Referències bibliogràfiques

- Nombrosos articles publicats de manera intermitent a *L'Eco de Sitges* des del 1975 fins a l'actualitat.
- L'Auca de Rusiñol*, Sitges, 2017
- Literatura catalana i Sitges*, Sitges, 1997
- La vinculació de J.V. Foix amb Sitges, Sitges, 1988

Nota biogràfica

Catedràtic d'Ensenyament Secundari, ha exercit de professor de Llengua i Literatura Catalanes a l'Institut Joan Ramon Benaprès bona part de la seva trajectòria professional. Formador de professorat de primària i secundària durant 10 anys.

Durant dos anys (1999-2001) responsable del Servei Pedagògic dels Museus de Sitges. Regidor de l'ajuntament de Sitges durant dues legislatures (2003-2011).

Pere Maragall Mira (Arxiu Joan Maragall)

Casa Museu - Arxiu Joan Maragall. 15 anys de visites escolars

Després de 15 anys (15 cursos) de guiar la visita escolar a l'Arxiu -casa Museu de Joan Maragall, es tracta de treure conclusions sobre l'experiència. Són visites amb qüestionaris o dossiers adaptats als nivells de Primària, i d'educació secundària, però no s'exclouen nivells universitaris. Els resultats de la visita acostumen a ser gratificants: la visita aporta coneixements transversals, en primer lloc de llengua i literatura, però també d'història, d'història de l'art...etc. Donar a conèixer el balanç d'aquests 15 anys de visites pot ser profitós per incloure aquesta mena d'activitats en els diferents nivells d'aprenentatge. En aquesta proposta s'oferiran valoracions quantitatives i qualitatives pel que fa al nombre i procedència dels grups escolars. En especial, els darrers anys, amb els grups de la modalitat de literatura catalana de 1r i 2n de Batxillerat que tenen com a lectura obligatòria el recull *Visions&Cants* de Joan Maragall. A part de treballar els qüestionaris, els alumnes han de recitar diversos poemes en cada una de les estances, participant així activament en la visita i fent exercici de prosòdia i elocució.

Referències bibliogràfiques

- Maragall, Joan. Antologia poètica i altres textos. Edició a cura de Pere Maragall. Barcelona. Ed. Baula 2010
Casa Museu Joan Maragall, edició de la Biblioteca de Catalunya, coordinada per M. Dolça Tormo i Carme Franch. Barcelona 2004.
Casals, Glòria. Joan Maragall, carnets de viatge. Edició de la Diputació de Barcelona, Barcelona 2010
Maragall, Joan. *Visions&Cants*. (diverses edicions) Barcelona, 1900
Abrams, Sam Llegir Maragall, ara. Barcelona. Edicions Proa, 2010

Nota biogràfica

Pere Maragall Mira (Barcelona, 1951) és llicenciat en Història per la Universitat Autònoma de Barcelona. Va treballar uns anys a l'Hemeroteca de la Facultat de Ciències de la Informació, a Bellaterra. Des de 1980, ha exercit de professor de llengua i literatura catalanes a l'ensenyament secundari en diversos instituts. Des de 1987 a 2007, a l'IES Menéndez Pelayo de Barcelona. Ha publicat diversos articles i treballs sobre Joan Maragall, entre els quals una Antologia poètica escolar, revisada i reeditada recentment per editorial Baula, i dos quaderns sobre l'autor en la col·lecció de la Fundació Joan Maragall *Cristianisme i Cultura*. El curs 2000 – 2001 va gaudir d'una Llicència d'Estudis que va dedicar al treball Joan Maragall, poeta i pensador. Literatura i valors en el tombant de segle XIX – XX. Ha escrit un estudi biogràfic sobre el seu germà pintor inclòs en el llibre *Jordi Maragall. Els ulls de l'art de l'editorial Hacer*, Barcelona 2003. Ha col·laborat en el documental "La bomba del Liceu" de Carles Balagué i en el documental sobre Albert Camus realitzat per una productora de les Illes. Va treballar a la Institució de les Lletres Catalanes de 2007 a 2011, en patrimoni literari. També des del 2007 treballa a l'Arxiu Maragall, on continua organitzant i guiant les visites didàctiques. En 2015 va publicar la biografia *Josep Pijoan. La vida errant d'un català universal*, de la qual va ser coautor amb Pol Pijoan, a l'editorial Galerada.

Tomàs Vibot Railakari

"Amor de pàtria". Ruta literària Miquel Costa i Llobera (Palma)

L'octubre de 1922 es compleix el centenari de la mort del poeta mallorquí Miquel Costa i Llobera, una de les figures literàries més importants de Mallorca de tots els temps i també de la literatura catalana en general. La seva obra, identificada amb el paisatge, és un magnífic exemple de fusió entre entorn i paraula. Per tot això, des de la Conselleria de Participació, Cultura i Fons Europeus i a través del programa educatiu *Viu la Cultura* s'ha coordinat per al curs 2021-22 i per a tots els centres públics i privats tres rutes literàries per descobrir la vida i l'obra del poeta mallorquí: Pollença, Formentor i Palma.

De les tres, la de Palma –subtitulada "Palma: la ciutat que honora el Mestre"– permet mostrar a l'alumnat el poeta madur, el literat consolidat en l'entorn més ric culturalment i políticament de tota l'illa, que no és altre que la capital. Una ciutat cada cop més cosmopolita on va rebre el gran homenatge com a Mestre en Gai Saber, on passà els darrers anys de la seva vida entre la literatura i la docència i des d'on alçà el darrer vol l'any 1922.

Referències bibliogràfiques

- Bataller, Alexandre (2010): "Quan l'activitat docent es trasllada fora de l'aula: rutes i viatges lingüístics i literaris". CiDd: II Congrés Internacional de Didàctiques, Girona: Universitat de Girona
Costa, Miquel (2004): *Poesia Completa*. Pollença: El Gall.
Ramos, J. M.; Prats, M. (2019): "Procés de creació d'un protocol d'anàlisi de rutes literàries des de la perspectiva de la recerca de Didàctica de la Literatura", dins: *Didacticae*, n.5, Barcelona.

Soldevila, Llorenç (2018). Geografia literària, 5. Illes Balears i Pitiüses. Barcelona: Proa.

Torres, Bartomeu (1971): Miquel Costa i Llobera 1854-1922: Itinerari espiritual d'un poeta. Barcelona: Biblioteca Galmés.

Vibot, T.; Villalonga, J. (2012): "Can Costa", dins: Cases i posades de Mallorca (vol. 1). Pollença: El Gall.

Nota biogràfica

Tomàs Vibot Railakari (1973). Filòleg, escriptor i promotor cultural. Màster en Estudis Baleàrics. Col·laborador honorífic del Departament de Filologia Catalana de la UIB. Membre, entre altres institucions, del Grup d'Estudis Etnopoètics de la Societat Catalana de Llengua i Literatura (Institut d'Estudis Catalans), del Grup de Recerca Etnopoètica de les Illes Balears (UIB), de l'Associació Internacional de Llengua i Literatura Catalanes, membre de la Xarxa d'Innovació Educativa "Geografies Literàries 3.0" de la Universitat de València, de la Societat Arqueològica Lul·liana i de l'Associació per a la Revitalització dels Centres Antics (ARCA). Professor i guia cultural en temes patrimonials, folklòrics i literaris per a adults, mestres i professors, estudiants de secundària i batxillerat, i altres col·lectius, tant públics com privats. Ha impartit nombroses conferències sobre temàtiques culturals, literàries, patrimonials, etc. És autor d'una setantena de llibres de temàtica literària, folklòrica, etnogràfica, patrimonial, arquitectònica, etc., entre els quals destaquen les monografies sobre personatges llegendaris de Mallorca, com el rei Jaume I, el Comte Mal, Sant Vicenç Ferrer, etc. Actualment, prepara la tesi doctoral sobre el llegendari de la serra de Tramuntana de Mallorca.